

CRISIX?

Xarxa Feminista

Número 4

CRISIX?

Escola Feminista d'Estiu
2012

Índex

CRISIX?

Edita: Xarxa Feminista
Preparació edició, revisió i correcció textos:
Mercè Otero-Vidal i Montserrat Otero-Vidal
Secretària i Maquetació: Chari Ronda
Disseny logo Escola Feminista 2010: Anita
Disseny logo teranyina: Duaita Prats-Tau
Fotografies: Mont Bòria, Amada Santos, Àngels Pujol
Edició digital: novembre 2013

Amb el suport de:

Ajuntament de Barcelona
Dones

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

Presentació	5
Escola Feminista d'Estiu 2012	
Dossier 2012	8
Això no és crisi, es diu Capitalisme Heteropatriarcal. Alternatives feministes per a una vida vivible	11
El poder entre feministes: rebel·lions i tiranies	20
Putes Lesbianes Feministes Trans Dones que no som com cal	25
Aportacions al voltant de l'Escola	34
Anna Cucala Roca	35
Sara Cuentas	42
Bàrbara Ramajo Garcia	54
Impressions post-EFE	70
Merche Alvira	71
Maria Herrero	74
Genealogia	77

Presentació

compartint al llarg dels anys.

Com en les altres edicions, volem mantenir els criteris de pràctica col·lectiva, debats oberts i màxima participació i pel que fa a l'organització criteris low-cost i autosuficients. Podríem fer l'EFE amb altres enfocaments i potser amb més mitjans econòmics, però la nostra aposta política és clara: ens reivindicuem de les maneres de fer del moviment feminista de Catalunya, com a moviment alternatiu, independent, antipatriarcal i anticapitalista. Confiam i treballem a partir de les nostres pròpies possibilitats i energies, arrelades a les nostres pràctiques i als nostres activismes polítics.

Per tercer any consecutiu us presentem el dossier de l'Escola feminista d'estiu (EFE) amb renovada il·lusió i contentes de poder recordar les edicions anteriors com a punts de trobada enriquidors i d'aprenentatge a partir del bagatge de coneixements o experiències que totes juntes hem anat

Volem continuar amb aquesta manera de fer diversa on la feina de totes suma més que els currículums individuals tot alimentant-nos i nodrint els diferents feminismes.

Enguany, hem pensat dedicar l'espai de l'EFE a entendre una mica més i des d'una mirada feminista tot allò que està passant al nostre voltant en relació als problemes financers, econòmics i socials que estem vivint. Volem parlar de la crisi del sistema capitalista heteropatriarcal i de com ens afecta al conjunt de les dones i en la nostra vida personal.

És per això que us proposem parlar d'aquesta Crisix? des de les alternatives feministes per a una vida vivible i des de la rebel·lia de les dones que no som com cal.

1 I 2 DE JUNY 2012

ESCOLA FEMINISTA D'ESTIU PER A DONES

CRISIX? DIVENDRES 1

16:30 AIXÒ NO ÉS CRISI, ES DIU
CAPITALISME HETEROPATRIARCAL.
ALTERNATIVES FEMINISTES PER
A UNA VIDA VIVIBLE

DISSABTE 2

10:15 EL PODER ENTRE FEMINISTES;
REBEL·LIONS I TIRANIES

16:00 PUTES LESBIANES FEMINISTES
TRANS DONES QUE NO SOM COM CAL

21:00 FESTA ESCOLA FEMINISTA D'ESTIU

02:00 *La Maria Rosa *Laura Dretchel
(pendent confirmar) *Tía Carmen

*in-DeCiSioN + Dj laDinde *Sabotage
Entrada Festa: aportació voluntària

ORGANITZEN TOTES LES ACTIVITATS
Ca La Dona Al local de
Xarxa Feminista Ca La Dona
Activistes c/Ripoll, 25
Independents <M> L4 Jaume I

Dossier Escola Feminista d'Estiu 2012

Enguany, volem dedicar aquest espai col·lectiu i plural dels feminismes a entendre com allò que se'ns ven com a Crisi del sistema Capitalista Heteropatriarcal, ens afecta el conjunt de les dones, les que som com cal i les que no ho som. És per això que us proposem tres formes d'abordatge d'aquesta...
Crisix?

Benvingudes a l'Escola Feminista d'Estiu 2012!

Crisix?

Divendres 1 de juny, a les 16:30.

Això no és Crisi, es diu Capitalisme Heteropatriarcal. Alternatives feministes per a una vida vivible.

Volem fer circular els nostres sabers/experiències per fer una ullada global, des dels feminismes, als mecanismes que han generat els difícils contextos que vivim, debatent sobre el capitalisme heteropatriarcal i les seves formes d'espoliació i interpel·lar l'actual procés de globalització econòmica generador de pobresa, desigualtats socials, exclusió i expulsió d'un model econòmic en crisi, amb polítiques socials, econòmiques i culturals que impedeixen un desenvolupament humà digne des dels propis interessos i necessitats de les persones.

Dissabte 2 de juny, a les 10:15.

El poder entre feministes: rebel·lions i tiranies.

Seguint la línia d'interrogar les nostres pròpies files, tal i com vàrem fer a l'EFE10 amb "Lesbofòbia als moviments feministes" i a l'EFE11

amb "Nosaltres feministes, els racismes que vivim", a l'EFE12, volem parlar i volem tractar sobre les tradicions i contradiccions dels diversos estils de fer feministes que proposen les diferents teories i les diferents voluntats de treballar amb relacions de poder horitzontals on les sororitats/autoritats/afinitats fan seva, no només la teoria, sinó també les nostres pràctiques quotidianes. Es tracta de no baixar la guàrdia i ser conscients de com actuen els poders a través de les seves resistències (en aquest cas les feministes) i com és fàcil deixar-nos portar per lògiques de poder/mercat, si no tenim/mantenim una consciència crítica feminista col·lectiva i coherent que faci l'exorcisme dels usos/abusos de poder entre nosaltres, especialment en temps de... Crisix?

Dissabte 2 de juny, a les 16h.

Putes, Lesbianes, Feministas, Trans, Dones que no som com cal.

Volem parlar de com ens afecta aquesta ... Crisix? de/des de les dones que no som com cal, així doncs, us invitem a posar en comú les experiències/contestacions/pensam

ents de/des de "Putes, Lesbianes, Feministas, Trans, Dones que no som com cal", i tractar de mirar les formes específiques amb què aquesta... Crisix? afecta cada una de les nostres vides precàries. Volem analitzar les investides d'aquest Capitalisme Heteropatriarcal i Racista, com ens afecten, i com responem aquelles que no som dones com cal, aquelles que construïm, amb els nostres cossos i les nostres vides, referents alternatius, individuals i col·lectius, de vides possibles, habitables, pensables i vivibles.

Important: Per tal d'enriquir-nos al màxim, amb els pensaments/experiències de totes aquelles que hi volem participar, us encoratgem a **venir a l'EFE12 havent llegit els textos que us proposem en aquest dossier.**

L'EFE, és un procés participatiu, obert a qualsevol dona que s'hi vulgui implicar: Cada any, fem una crida de suport a l'EFE, per tal de formar una comissió organitzadora i una xarxa de dones que hi donin suport. Ens esforcem perquè aquest procés participatiu col·lectiu tingui una continuïtat més enllà de les materialitzacions de l'EFE, aportant-hi no només les vostres energies feministes, sinó també les vostres

idees i habilitats socials. És per això que us animem a participar a l'organització, al suport i a la posada en comú de l'EFE. Us animem a escriure la vostra dita amb piulades, amb imatges, i/o amb textos que recullin els diferents sentirs/pensaments feministes. Us animem a deixar un testimoni escrit dels feminismes catalans de la mà de les mateixes feministes que els teixim, abans, durant i després de l'1 i 2 de juny, participant amb aportacions de textos a la col·lecció "**La Teranyina**" de la Xarxa Feminista

xarxafem@xarxafeminista.org

També us animem a **reutilitzar els dossiers i materials de les diferents EFEs** per tal de expandir els debats feministes més enllà de la mateixa Escola Feminista d'Estiu. Us animem, continuant amb aquest esperit de "fes-ho tu mateixa", a no dubtar en **muntar les vostres pròpies Escoles Feministes d'Estiu als vostres pobles i ciutats.**

Des de l'EFE, sempre hem treballat per mantenir els criteris de l'acció col·lectiva, tant als debats (sense ponents i amb el màxim de participació possible) com pel que fa a la mateixa organització (accés gratuït i muntatge low-cost), que creiem constitueixen un èxit, tot i

així, també valorem que això no està renyit amb el reconeixement individual de les dones que participem en la realització. És per això, que aquest any publiquem els crèdits de les dones que fan possible l'EFE12: **L'organització**, està a càrrec de Flavia Limone, Marta Tudela, Amanda Gigler, Anna Cucala, Merche Alvira, Bàrbara Ramajo, Chari Ronda, Elena Navarro i Mireia Bofill Melero. La **xarxa de suport** formada per Neus Roca, Montse Cervera, Sara Cuentas, Mercé Otero-Vidal i Montse Otero. **Inscrites a la xarxa de suport:** Mercè Nebot, María Guerrero, Norma Luz Guerrero, Betlem Cañizar, Eva Bellart, María Morón, Patricia Gómez, María Herrero, Núria Trillo, Núria Sadurní. **Col·laboradores:** Helena González (agraïm al Centre de Dona i Literatura de la UB el seu suport), INeus Moreno (agraïm a Dones i Treballs el seu suport). L'organització de **la festa**, corre a càrrec de Dolo Pulido i Àngels Pujol.

Totes juntes fem possible aquest espai polític autoformatiu de sabers/fers feministes que esperem, puguem gaudir per molts anys!!!

L'Escola Feminista d'Estiu tindrà lloc a: "CalaDona" (C/Ripoll, 25)

Trobareu l'EFE al web de Caladona:

<http://www.caladona.org/escola-feminista/efe2012/>

El grup:
<http://www.facebook.com/groups/377348968977201/>

La pàgina:
<http://www.facebook.com/EscolaFeministaEstiu2012>

Eix de debat 1: Això no és crisi, es diu Capitalisme Heteropatriarcal. Alternatives feministes per a una vida vivible

Fa temps que des dels Feminismes i des d'altres contestacions polítiques, venim dient que això que ens venen com a Crisi, no és, res més, que la cara crua d'aquest sistema Capitalista Heteropatriarcal, Racista, triomfant i enterament globalitzat. Aquesta denúncia, s'ha vingut fent des dels diferents col·lectius, tant amb protestes en forma de rumba catalana

<http://www.youtube.com/watch?v=zpgr9Ysa7AE>

com des de les anàlisis teòriques centrades a interrogar, des de l'Economia Feminista, què és i com

funciona allò que ens oculten i allò que ens venen d'aquest sistema macro/micro econòmic/polític/sociocultural i camaleònic que és el Capitalisme Heteropatriarcal i Racista.

Amb el propòsit de continuar exposant que el moment històric que vivim no és una Crisi qualsevol d'aquests cicles capitalistes amb què l'economia ortodoxa ens alligona, a l'EFE12, us invitem a llegir el text de Cristina Carrasco **"No es una crisis, es el sistema"**, per tal de posar en comú una crítica feminista que circuli, enriquint-nos i enriquint els arguments de les veus que no ens conformem amb les explicacions mediàtiques tecnosimplistes que ens emplacen a ajudar i col·laborar dòcilment amb les polítiques de reajustament, amb promeses quasi bíbliques que ens aboquen a viure molt pitjor ara, per tal de poder viure un futur millor en un temps esdevenidor (Us sona?)

Des de les contestacions globalitzades, hi ha polítiques alternatives als discursos que es professen des de les tecnocràcies de la Comunitat Econòmica Europea (<http://www.attac.es/uploads/Hay-alternativas-web.pdf>) que ens són molt útils per tal de continuar veient, més enllà, del cim de

l'iceberg on s'enfoca tota l'atenció neoliberal. Des dels Feminismes contestataris, tot seguint la línia proposada per l'Amaia Pérez Orozco a l'article que suggerim per a la lectura: **"La Economía: de Icebergs, trabajos e (in)visibilidades"**, tenim la intenció de treure a la llum, allò que s'amaga sota la línia de flotació dels icebergs econòmics que ofeguen, especialment, les vides precàries de multitud de dones. Al debat, volem posar en comú les contribucions de feministes que porten dècades pensant de forma integral sobre l'economia *icebèrica*, i continuar analitzant, col·lectivament des de les pluralitats dels Feminismes, les dinàmiques que es presenten a l'enfonsament de la piràmide social d'aquesta nova redistribució d'aigües financeres imposades per les lleis dels mercats divinitzats, en tant que s'assemblen a la incontestable càrrega de fe de la paraula de Déu (Us sona?)

Al debat, volem exposar els llocs estratègics, les glocalitzacions dels nexes on els capitalismes es vinculen amb els patriarcats, amb les normativitats heterosexuales, amb els racismes, o amb qualsevol dels poders categorials que alimenten el funcionament sincrònic i nodal dels processos de globalització dels sistemes de dominació econòmica,

política, social, cultural i religiosa. En aquest sentit, proposem la lectura de Saskia Sassen **“Contrageografías de la globalización”**, per tal de tenir una mirada global de les polaritzacions socioeconòmiques, especialment a les ciutats globals on aquest nou procés de reestructuració acumulativa del capital, fa que els treballs, en general i en especial els de les dones, tendeixin a una major i progressiva precarietat formalitzada.

Al debat, volem tornar a les propostes feministes que grups com Dones i Treballs, han fet circular com a bloc d'idees per a la reflexió conjunta, el **“Decàleg sobre la cura de les persones”**, que també proposem com a lectura obligada per tal de tenir una EFE12, productiva i enriquidora. En posar com a centre del debat la (re)negació capitalista d'allò que les feministes hem anomenat “crisi de la cura” en tant que, en aquest procés de recessió econòmica/política/sociocultural, els treballs de cura de les dones a la llar tornen a enfonsar-se sota les aigües privades i invisibles de l'iceberg heteropatriarcal, on la família tradicional (re)torna a ser la unitat de subsistència, salvadora de si mateixa i del conjunt social i (re)torna a ser el valor refugi de

caire sagrat (Us sona?)

Així, doncs, perquè ens sona que aquests (re)ajustaments ens porten, amb noms tècnics i flamants, a llocs socioeconòmics i polítics que, en realitat, són molt vells, volem continuar posant en comú el valor econòmic/polític/sociocultural dels treballs de les dones. Volem continuar visibilitzant els sabers/fers de les dones en aquestes dinàmiques de globalització dels capitals, volem continuar globalitzant cultures de treballs per (sobre)viure dignament i no de (infra)viure per treballar. Volem continuar pensant, totes juntes, alternatives feministes per a una vida vivible.

Per això, us convidem a llegir amb antelació els textos proposats, i els fragments introductoris al debat que us adjuntem en aquest dossier, per tal de poder aportar més opinions i (re)interpretar, des de les circularitats dels Feminismes, els discursos capitals d'una Crisi que sabem que és molt més que això.

Textos per llegir:

NO ES UNA CRISIS, ES EL SISTEMA.
Cristina Carrasco

http://www.feministas.org/IMG/pdf/6_No_es_la_crisis_es_el_sistema_Cristina_Carrasco.pdf

LA ECONOMÍA: DE ICEBERGS, TRABAJOS E (IN)VISIBILIDADES.
Amaia Pérez Orozco

<http://www.tierradenadieediciones.com/Laboratoriofeminista-transformacionesdeltrabajo.pdf>

CONTRAGEOGRAFÍAS DE LA GLOBALIZACIÓN. **Saskia Sassen**

<http://www.caladona.org/grups/uploads/2011/04/contrageografias-de-la-globalizacion-saskia-sassen.pdf>

DECÀLEG SOBRE LA CURA DE LES PERSONES. **Dones i treballs**

http://www.caladona.org/wp-content/pujats/2009/12/DECALEG SOBRE LA CURA DE LES PERSONES_caticast.p

Fragments per al debat eix 1

Amaia Orozco: Desde el feminismo afirmamos que lejos de ser un discurso tecnocrático neutro, la

teocracia mercantil es una mirada androcéntrica que no solo no es útil para los propósitos emancipadores feministas, sino que resulta tremendamente peligrosa, toda vez que impone como única visión verdadera aquella que sostiene el statu quo y relega el bienestar del conjunto social a una posición periférica y subalterna. Dicho de otra forma, desde la economía feminista el capitalismo financiero lejos de ser naturalizado o, peor, divinizado, es cuestionado.

http://www.feministas.org/IMG/pdf/Amaia-_Vidas_vivibles_y_produccion_imposibles.pdf

Justa Montero: La búsqueda de vías autónomas al paradigma capitalista y neoliberal está abierta, y un incipiente pero potente movimiento de base, tanto de ideas como de acción, está dejando clara su apuesta por una ciudadanía (o como finalmente se acabe denominando) inclusiva y horizontal. En este largo camino, valores como la convivencia, la solidaridad, el apoyo mutuo y la reciprocidad podrían ir dando cuerpo a formas compartidas de entender y situarse en el mundo, que legitimen la acción colectiva de cuestionamiento de las supuestas

“verdades” que el sistema persiste en presentar. Una premisa para deslegitimarlo y para pensar en alternativas globales.

http://www.feministas.org/IMG/pdf/crisis_del_sistema_democratico_J-_MONTERO.pdf

Amaia Pérez Orozco: *Hay que pensar más allá de la díada mercado (lógica de acumulación)-estado (lógica de-supuesta redistribución). Hay que introducir un serio debate sobre el papel económico de los hogares: qué queremos que quede como responsabilidad de los hogares y qué tareas queremos externalizar. Y cómo democratizar los hogares y lograr una redistribución intrahogar más justa de los trabajos y los recursos. Esta es una tarea esencial en tiempos de crisis que sistemáticamente dejamos de lado.*

http://www.feministas.org/IMG/pdf/Notas_sobre_el_debate_Crisis_en_la_BEa_2012.pdf

Astrid Agenjo: *Las teorías económicas, al excluir del cuadro analítico general el proceso de reproducción social de la población, consideran normalmente las condiciones de vida como un efecto*

final de la producción, adaptables a los procesos de acumulación.

http://www.feministas.org/IMG/pdf/la_crisis_en_clave_feminista-_Astrid_Agenjo.pdf

Yayo Herrero: *Paradójicamente, las mujeres, que junto con las poblaciones indígenas, son uno de los grupos más golpeados por esta crisis compleja y polimórfica, han tenido muy poco protagonismo en su desarrollo. A lo largo de la historia, el patriarcado, íntimamente asociado al capitalismo en los últimos siglos, ha sometido y explotado a las mujeres y a la Naturaleza, aprovechándose de sus trabajos y sus saberes, a la vez que los invisibilizaba.*

http://www.feministas.org/IMG/pdf/crisis_ecologica-2.pdf

Sandra Ezquerro: *Una mirada global a la crisis, al sistema, y a nuestra ubicación en ellos en tanto que mujeres nos enseña que lejos de ver mundo laboral, mundo del cuidado, inmigración, opresión de las mujeres del Norte, explotación de las mujeres del Sur y relaciones internacionales y desiguales entre países y entre mujeres, es necesario que veamos*

todos estos elementos como parte del mismo proceso: del avance atroz de un capitalismo patriarcal y racista basado en la lógica de la acumulación y del beneficio económico y que no incluye la vida y su cuidado en sus ecuaciones incomprensibles. Sólo así, basándonos en la especificidad de nuestra realidad como mujeres, como trabajadoras, como cuidadoras, pero también en toda nuestra pluralidad y diversidad, conseguiremos articular las necesarias respuestas para combatirlo

http://www.feministas.org/IMG/pdf/Sandra_Ezquerro-_Visiones_feministas_y_anticapitalistas_crisis.pdf

María Pazos Morán: *Si verdaderamente se quisiera reducir la desigualdad salarial y la exclusión de las mujeres del empleo de calidad, tendrían que tomarse medidas para quitarles a ellas la etiqueta de “menos disponible”, mediante la concesión a los hombres de derechos para el cuidado, de tal manera que las empresas se vieran obligadas a prescindir de ellos en la misma medida. Un instrumento crucial para empezar por ese camino sería la concesión a los hombres de*

un permiso de paternidad intransferible de igual duración que el de maternidad, y con la misma parte obligatoria para que así nadie pudiera escamotearse.

http://www.feministas.org/IMG/pdf/Maria_Pazos-Derechos_mujeres_y_crisis.pdf

Astrid Agenjo: *Las mujeres migrantes juegan un papel especialmente relevante en esta crisis de los cuidados que, como señala Carrasco (2009: 186), ya ha adquirido dimensiones globales “involucrando largas cadenas de mujeres organizadas sobre la base de ejes de poder, donde mujeres de mejor situación económica transfieren parte de sus cuidados a mujeres de posiciones más bajas”. Es decir, las mujeres migrantes asumen en muchos casos trabajos de cuidados mal pagados dejando las responsabilidades de cuidados en sus países de origen en manos de otras mujeres (hermanas, abuelas, hijas mayores...). Estas cadenas globales de cuidados son el exponente visible de la exportación del problema, aunque, naturalmente, sin llegar a resolverlo.*

http://www.feministas.org/IMG/pdf/la_crisis_en_clave_feminista-_

12 Encuentro: 30 años de feminismo Latinoamericano y del Caribe: desatar, desnudar y reanudar: *Desnudemos el patriarcado, el capitalismo, el racismo, el colonialismo, el uso abusivo del poder, el mandato heterosexual, el aborto, las violencias; la imposición en forma hegemónica y arbitraria de un sexo/género sobre los cuerpos y la desigualdad entre las mujeres. Liberemos de sus gastadas ropas cada uno de estos conceptos. Escudriñemos las entrañas de la democracia y de la autonomía. Renovemos o reafirmemos su sentido político en nuestra lucha hoy en día*

http://www.12encuentrofeminista.org/pagina.php?p_a=24

Victoria Sau: *Las mujeres han realizado auditorías -valga la expresión- a instituciones tales como la familia, la educación, el trabajo, las religiones, la sexualidad. Líneas de trabajo abiertas, insisto, pero que si no van más allá podrían quedar en reformas de lo dado. Porque hay otras auditorías pendientes que no*

se mencionan: al Fondo Monetario Internacional, a la Organización Internacional del Trabajo, a la Trilateral, a la gran Banca, a las altas finanzas, a la Industria, a la Ciencia, a la Economía de mercado, a la Guerra, a los Medios de Comunicación -y no por un quítame allá ese anuncio-, a las Leyes Internacionales de Extranjería, a la conferencia Iberoamericana, al Sistema Penitenciario mundial, a la Comunidad (Económica) Europea, a la Propiedad privada...

Amaia Pérez Orozco: *El sexo, por tanto, también entra en el análisis y rompe con la tendencia puritana que, hasta ahora, ha impregnado la revalorización de los trabajos de las mujeres fuera de los mercados, que, resaltando aquellas componentes asociadas al papel de la “buena madre y esposa”, han dejado fuera lo carnal y lo sexuado, el reino de la “mala mujer”, la puta. Este punto de partida obliga a situar el análisis para hallar cómo, en cada momento y lugar, se dan dichos procesos de mantenimiento de la vida, por tanto, lo que resta del texto vamos a especificarlo -muy poco especificado y más bien excesivamente generalizador... de contradicciones está hecha la vida...- para lo que venimos denominando patriarcados capitalistas blancos.*

<http://www.tierradenadieediciones.com/Laboratoriofeministatransformacionesdeltrabajo.pdf>

Sandra Ezquerra: *El objeto de análisis de la economía clásica había estado constituido por los mercados, las actividades monetarizadas y los procesos de acumulación capitalistas, quedando desatendida, de esta manera, una parte crucial de la actividad de las mujeres. La economía feminista, en cambio, ha abordado la temática del trabajo reproductivo profundizando en su interdependencia, previamente oculta, con el funcionamiento del sistema capitalista. Las consecuencias de esta irrupción, sin embargo, van más allá de una revisión de los objetos de estudio, ya que en realidad se plantea la centralidad de los procesos de satisfacción de las necesidades humanas frente a la primacía de la producción y los mercados.*

http://www.vientosur.info/articulosabiertos/VS114_Ezquerra_Miradas.pdf

Marga Olalla Marfil, Anna Morelló Just, Carme Álvarez García, Grup “Dones de Lluita Internacionalista: *Las trabajadoras y trabajadores inmigrados son el sector de la clase más afectado por*

la crisis. Son uno de cada tres parados y paradas, según la EPA, y su tasa de paro es casi el doble (28%) que la de autóctonos. El paro es para estos compañeros y compañeras una doble condena, ya que para muchos y muchas puede suponer volver a la ilegalidad si, cuando tienen que renovar los papeles, no han cotizado lo suficiente. Además se calcula que hay, como mínimo, 900.000 trabajadores y trabajadoras sin papeles, sometidas a una brutal sobreexplotación.

http://www.feministas.org/IMG/pdf/10-_Efectos_de_la_crisis_actual_en_las_mujeres.pdf

Sandra Ezquerra: *Es precisamente esta perversa complementariedad entre el capitalismo globalizado y el patriarcado una señal inequívoca de la necesidad de alianza entre el feminismo y el anticapitalismo en sus vertientes más internacionalistas: nos sobran los motivos para caminar juntos en el cuestionamiento del sistema actual y en la construcción de alternativas. Dicho proceso ha de pasar obligatoriamente por un enorme esfuerzo imaginativo, ya que durante siglos el capitalismo patriarcal, además de limitar*

seriamente nuestra capacidad de supervivencia autónoma, así como nuestra conexión mutua y con el medioambiente, nos ha despojado de lo más importante: nuestra capacidad de soñar otras lógicas. Ante este aparente triunfo no sólo material sino también ideológico del capitalismo, nos toca, ¿por qué no? inventar nuevas formas y nuevos mundos y, sobre todo, nuevas palabras, nuevos conceptos y nuevos derechos para denominarlos y darles forma.

Viento Sur, nº 108, pp. 37-43.

Dones i treballs: *Y dado que además estábamos sosteniendo que la vida humana debería ser el objetivo básico de la sociedad, la conclusión directa era obvia: para hombres y mujeres, las jornadas laborales, el tiempo de trabajo remunerado, los asuntos de flexibilidad, las «conciliaciones», etc. deberían discutirse tomando como base los requerimientos de la vida humana, deberían ajustarse a las necesidades humanas y no al revés. Para ello, la experiencia histórica femenina de continuas y complicadas «conciliaciones» podía servir como referencia. De no ser así, se estaría aceptando que el tema de los*

cuidados no es un problema social sino un problema específico de las mujeres.

<http://www.caladona.org/wp-content/pujats/2009/12/2003-malabaristas-de-la-vida-DONESI-TREBALLS.pdf>

Teresa Torns-Miguélez: *Les primeres reflexions i propostes que es van anomenar polítiques de temps són deutores d'un lema que va ser enunciat per la sociòloga italiana Laura Balbo, que l'any 1987 publicava Time to care, títol que es completava amb la frase Politiche del Tempo e diritti quotidiani. El text era un toc d'atenció sobre la necessitat de tenir en compte el procés de la reproducció (de la vida de les persones) i reivindicava el temps com a element primordial de la nova cultura, recollia els arguments i reflexions teòriques que aquesta problemàtica havia suggerit a Itàlia a partir del 1968, amb la represa del moviment feminista. La mateixa Balbo havia concebut el "constrenyiment sincrònic" amb què les dones havien -i han- d'afrontar quotidianament els dos treballs, el treball-ocupació i el treball domèstic, i perquè el fet de tenir cura de les persones és una tasca*

primordial del treball domèstic i un element clau en la definició d'aquest constrenyiment femení que ha resultat ser fàcilment mesurable en termes de temps.

QUIT

Eix de debat 2: El poder entre feministes. Rebel·lions i tiranies

En temps de "crisi", les necessitats, tant de les dones individuals com les de les associacions feministes es fan apressants; els nostres drets tornen a ser posats en qüestió com a un luxe que pot posposar-se "per a millors temps" i els nostres recursos econòmics ja molt limitats, són els primers a patir retallades. És a dir, amb (encara) menys diners, hem de fer front a més urgències.

Construir juntes i amb pocs recursos, ha estat sempre el nostre repte i malgrat que compartim ideologia, no sempre compartim al cent per cent els mitjans per arribar a fer-ho. Som totes diferents i aquesta és la nostra riquesa, però també és un desafiament constant per a nosaltres com ho és per a qualsevol grup. D'altra banda, no només som diferents entre nosaltres; cada grup també és diferent no només

perquè el constitueixen dones diferents sinó també perquè l'entitat neix amb objectius específics i, en el temps, es va formant una història que marca allò que podríem anomenar "la personalitat del grup".

A títol personal, podem reconèixer-nos molt flexibles i prendre consciència que, en la múltiple militància que habitualment tenim, actuem de maneres una mica diferents en els diferents grups depenent de les relacions afectives que hem creat amb les companyes, dels objectius, d'aquesta "personalitat de l'agrupació" de la qual parlàvem abans i de tantes coses. Altres dones podem descobrir que tenim una tendència més aviat rígida i que, estiguem on estiguem, actuem sempre més o menys de la mateixa manera, encara que les necessitats específiques de les persones amb les quals ens estem relacionant o el context, podrien fer necessari un canvi d'"estil".

Més d'una vegada, haurem escoltat en alguna trobada, seminari o reunió de treball, alguna cosa com: "la teva actitud és masclista i patriarcal", tot i que la conducta en si, més que masclista (atès que no era una discriminació de gènere), fos autoritària.

Com conciliem les nostres diversitats amb les diversitats dels grups i amb les de les companyes?

Com ser responsables, eficients, orientar-nos cap als objectius i mantenir l'ètica de la cura entre nosaltres?

Enmig d'aquesta crisi, les conductes autoritàries i els exercicis de poder, podrien tenir tendència a disparar-se en la cerca de resolucions ràpides que solucionin una urgència. La intenció, amb aquest eix, és enfrontar-nos a preguntes que sempre han estat importants, però que en el moment actual, prenen més rellevància.

Des dels feminismes, hem desenvolupat estratègies crítiques de lluita contra els poders polítics que hem denunciat i abordat, tant en l'àmbit del públic com del privat. Hem desenvolupat crítiques i polítiques de rebuig al poder entre les feministes. Hem reclamat funcionar entre nosaltres des d'una autoritat, reconeguda, atorgada per les pròpies dones i circulant, considerada com un concepte ben diferent del poder, si aquest l'entensem des de l'hegemonia patriarcal, tot i que observem la seva actuació en associacions de només dones.

Com sempre, més que mirar cap a la companya (dels comportaments de la qual podem aprendre sigui perquè ens agraden sigui perquè ens disgusten), la idea és mirar cap a nosaltres mateixes: en el moviment, en els grups en els quals participo, la meua manera d'interactuar amb el poder i amb l'autoritat, perquè, d'una manera o altra, totes tenim, en diferent mesura i davant diferents companyes, certes quotes de poder i autoritat i totes resistim al poder d'unes i donem autoritat a altres.

S'espera de nosaltres que siguem "bones" (democràtiques, conciliadores, cooperatives en comptes de competitives, etc.) només perquè som dones? O més aviat serà que el que s'espera no és que siguem "bones" per ser dones, sinó obertes a l'auto-qüestionament ètic per ser feministes?

Està ben vist qüestionar que exercim poder sobre les companyes perquè la jerarquia que ens hem donat per funcionar ho permet, més que no pas acceptar l'autoritat que unes altres ens atorguen i fer-nos responsables d'aquest regal de confiança?

Com podem adonar-nos que estem abusant del poder a l'interior del

nostre grup d'acció feminista? Quines estratègies utilitzem per evitar exercir poder sobre les nostres companyes?

Com resistim el poder quan no ve de fora, "de l'enemic", sinó que, fins i tot ens costa reconèixer-ho, perquè ve de les companyes?

Quines són les nostres estratègies de resistència enfront de l'abús quan, per tots els mitjans, volem evitar el restar forces al moviment?

És possible que, depenent de moments vitals personals, ens abandonem a la seguretat de la sororitat feminista, esdevinguem irresponsables i, si les conseqüències són indesitjades, acusem les companyes d'estar abusant del seu poder?

És possible el lideratge sense exercici de poder?

Textos:

LA TIRANIA DE LA FALTA DE ESTRUCTURAS. **Jo Freeman**

[http://www.caladona.org/wp-content/pujats/2010/06/la-tirania-](http://www.caladona.org/wp-content/pujats/2010/06/la-tirania-de-la-falta-de-estructuras.pdf)

[de-la-falta-de-estructuras.pdf](http://www.caladona.org/wp-content/pujats/2010/06/la-tirania-de-la-falta-de-estructuras.pdf)

PENSAR L'AUTORITAT FEMENINA. Teresa Sanz Coll + AUTORITAT I PODER. **Encarna Sanahuja Yll**

<http://www.raco.cat/index.php/duoda/article/viewFile/62062/90568>

AUTORIDAD SIN MONUMENTOS. **Luisa Muraro**

<http://www.raco.cat/index.php/duoda/article/viewFile/60077/89295>

Fragments per al debat eix 2

S'ha de parlar del poder: Aquesta postura teòrica es basa en la idea que l'important no és exercir el poder. Tampoc es tracta de crear un discurs unitari entre totes les dones contra el poder ni sobre el poder. Es tracta, senzillament, de tenir un discurs clar que s'introdueixi en tots els llocs on el poder s'exerceix. Se li ha criticat que, des d'aquesta perspectiva, la pràctica feminista es redueix a no ser res més que una consciència crítica, perdent tota possibilitat d'acció. Una de les principals exponents d'aquesta posició és la pensadora **Giula Colaizzi**

Cal enfrontar-se al poder: Les dones que lideren aquesta postura consideren que no es pot actuar de forma ètica amb l'actual teoria política. Pensen que la política moderna ha fracassat en no aconseguir l'emancipació de les dones ni d'altres grups. Creuen que han de canviar les categories fonamentals en què es basa la política per donar cabuda a les experiències concretes de les dones. El feminisme, per tant, ha de trencar amb la tradició moderna i elaborar una teoria política diferent que salvi l'ètica. **Marion Young** és una de les defensores d'aquesta posició.

Cal prendre el poder: Aquesta línia de pensament és hereva dels ideals il·lustrats d'igualtat i universalitat que defensa la teoria política moderna i s'oposen per tant al corrent anterior. Les dones no han de renunciar al poder sinó construir una teoria política sobre ell que respongui als ideals emancipatoris de les dones. Cal lluitar pel poder allí on estigui present. Segons aquesta tendència, l'única forma de millorar les coses és participant en elles, perquè només així les dones podran decidir en funció dels seus interessos de gènere. **Amelia Valcárcel** és una de les filòsofes que millor han

descriu i defensat aquesta posició.

<http://www.escueladefeminismo.org/spip.php?article66>

Paloma Uría Rios: *Las mujeres que hoy forman parte del feminismo que más protagonismo tiene parecen desconocer las experiencias anteriores; hablan y actúan como si los problemas a los que se enfrenta el feminismo y los debates que subyacen fuesen nuevos y nunca se hubiesen planteado y debatido con anterioridad. Y así nos encontramos, a veces, con el descubrimiento de una pólvora que hace tiempo ya se había inventado, y lo que es más grave, con posiciones que parecía que ya habían sido superadas por la experiencia y los debates mantenidos, y también con posiciones conservadoras que nunca habrían sido defendidas por un movimiento progresista como lo fue el nuestro"*

<http://www.pensamientocritico.org/paluri1109.html>

Gretel Amman: *En el primer momento, surgió la crítica a las instituciones patriarcales como son los partidos (jerarquía, pirámide, dirigismo, etc.) y el nacimiento de colectivos feministas sin jerarquías*

institucionalizadas. (Nacimiento de los Colectivos Feministas en todo el Estado Español). Posteriormente, se llegó al reconocimiento de que todos los aspectos negativos de las instituciones machistas (líderes, competitividad, etc.) podían aparecer sin estar institucionalizados y eran, por ello, más peligrosos de lo que se había pensado. Es decir, que aunque teóricamente veíamos lo que no debía ser, en la práctica no estábamos aún suficientemente vacías de poder para que no apareciesen situaciones de poder.

Victoria Camps: *El perderse en la organización, que es una forma de perderse en el mando, es algo inherente asimismo a la cultura masculina. Concomitante con el poco sentido de la realidad de que suele adolecer dicha cultura. No ocurre lo mismo con las mujeres, las cuales, por el contrario, siempre han sido víctimas de una cierta torpeza organizativa. Me refiero a las organizaciones burocráticas, como pueden serlo las mismas asociaciones de mujeres. No me refiero a la organización doméstica, en la que ellas son expertas. Lo que propongo al respecto no es, por supuesto, prescindir de una organización necesaria, pero sí trivializarla, abandonar esos "aparatos" que se muestran –*

erróneamente– como imprescindibles para la vida política".

Escalera Karacola: *Curiosamente si bien el feminismo incide directamente sobre la necesidad de pensar el cuerpo tomando como punto de partida aquello de 'lo personal es político' de una forma concreta que invita a una revisión de las relaciones de poder y de los dispositivos que operan y se inscriben en el propio cuerpo produciendo 'cuerpos de', actualmente, el cuerpo desde el que se piensa y se teoriza es un cuerpo abstracto. Es el 'cuerpo político', 'es el cognitariado social' 'es el precariado' o 'el cuerpo migrante'. Resulta difícil encontrar en estas categorías relaciones de poder que visibilicen las diferentes formas en las que los 'cuerpos de' se encaran con el capital y muchas veces se pasa por encima de cuáles son los mecanismos que operan en la producción de los cuerpos. Porque no es lo mismo el cuerpo-mujer-ama de casa, que el cuerpo-mujer-profesora, que el cuerpo mujer-migrante-sin papeles. Ni es lo mismo, como se decía en otro lado, traducir un texto que hacerle una paja a un cliente"*

<http://www.mujeresenred.net/spip.php?article259>

María de la Fuente Vázquez: *Un estudi realitzat pel programa CiP-ICPS amb diverses líders municipals catalanes s'aproximava a la idea d'un "lideratge en femení" amb elements com "voler el poder per a transformar", també a "treballar més en xarxa i menys en jerarquies", "buscar consensos", "utilitzar l'empatia i la intel·ligència emocional", "valorar per sobre de tot el rigor, la credibilitat i la coherència", i també "traslladar els valors i motivacions que les dones ja treballen dins els moviments socials i organitzacions feministes a la política formal.*

<http://www.icps.cat/archivos/CiPdigital/CiP-AF7DeLaFuente.pdf>

Rosa Cobo: *La reflexión feminista se contextualiza en una teoría de la democracia y el poder. El objetivo fundamental es la distribución paritaria de recursos en todos los espacios de poder y en aquellos otros, que siendo también espacios de poder, se han definido como espacios privados o íntimos"*

<http://isonomia.uji.es/mujeres4/pag.es/pdf/iso1c.pdf>

M. Lagarde: *Sólo arraigadas en ese*

saber solidario podemos remontar la prohibición patriarcal al pacto entre mujeres o lo que es lo mismo, a la política entre mujeres y desmontar la cultura misógina que nos configura. La sororidad emerge como alternativa a la política que impide a las mujeres la identificación positiva de género, el reconocimiento, la agregación en sintonía y la alianza.

Eix de debat 3

Putes, Trans, Lesbianes, Feministas, Dones que no som com cal

Fins ara, hem estat parlant de la crisi i de com aquesta no es limita només a la vessant econòmica que se'ns 'ven' des dels governs estatals i els mitjans de comunicació. Tenim clar que aquesta és una crisi generada des del sistema capitalista heteropatriarcal, i que sovint la interiorització dels seus paràmetres normatius ens 'cala' molt més del que creiem.

El que ens cal veure ara és com aquesta crisi afecta als 'cossos' que clarament es desdiiuen de la 'norma' per adoptar una possible posició insubmis/ rebel. Cal entrar dins d'aquestes 'categories' i veure quins

són els paràmetres que les han creat -interns i externs- per entendre les seves actituds i dificultats en el marc de la crisi. En definitiva, ens cal veure com i per què ens afecta la crisi a les que no som 'com cal'.

No som com cal: totes som putes

La prostitució és probablement un dels temes més controvertits dintre les lluites feministes. Algunes posicions feministes solen reduir la prostitució a l'esclavització de la dona al treball sexual pagat/generat per clients i proxenetes masculins. Però la veu d'algunes de les mateixes treballadores és la que ha començat a oferir una visió molt diferent del món de la prostitució, allunyant-se de l'estigmatització heteropatriarcal -de la qual alguns feminismes semblen ser un 'eco inconscient'. L'exercici del treball sexual pot ser una eina d'empoderament per qui l'exerceix. La tria del client i el pagament pels serveix atorga un poder a la prostituta: la puta no esclavitzada, tria conscientment el que fa i el que vol fer; ella és la 'figura alpha' de l'intercanvi.

Evidentment, aquesta possibilitat de poder de les dones mitjançant una 'arma' tant poderosa com el sexe va ser ràpidament 'detectada' pel

patriarcalisme: aquest denigra la sexualitat de les dones i genera un negoci per 'controlar-la'. En aquest procés, cal expandir el nostre camp de visió cap a tota la teranyina político-social-econòmica que s'ha teixit al voltant d'aquest negoci.

La marginalitat i la precarietat a la qual és sotmesa la prostitució és a més una condició 'sine qua non' per perpetuar l'estigmatització de la figura de la prostituta. Els exemples d'aquesta necessitat de mantenir la prostitució al marge d'allò 'socialment acceptable' són evidents: tot i la reivindicació constant des col·lectius de treballadores sexuals perquè la seva feina sigui considerada com a tal i gaudeixi de prestacions socials, pocs són els Estats que han transigit a aquestes demandes.

A darrere s'hi amaguen sense gaire eficàcia les màfies que comercien amb els 'cossos femenins', les quals tenen en els Estats i les seves polítiques capitalistes els seus millors aliats; però més al fons trobem el manteniment del mateix ordre heteropatriarcal, que ha de fer seu el poder de la sexualitat de les dones i de l'ús del terme 'puta' com a estigma de 'dona que no és com cal'.

Alguns feminismes s'han 'empassat' aquesta elaborada ficció cultural/ lingüística, però davant d'un sistema que ja no pot ni dissimular les seves greus deficiències constructives, no caldrà recuperar l'estigma de 'putes' per reclamar el nostre poder sexual/cultural i treballar per desfer els constructes que ens han posat a sota de la piràmide del 'ser com cal'?

Lectures

Teoría King Kong de Virginie Despentes (fragments)

Articles sobre la “Marcha de las putas” a l'Amèrica Llatina

No som com cal: tot(x)s som trans

El col·lectiu 'trans' és probablement un dels més actius dintre les lluites 'queer/transfeministes' actuals. La despatologització del terme 'transsexual' –que encara figura avui dia en manuals psiquiàtrics com el DSM- és l'eix central de les seves reivindicacions.

Hi ha una clara voluntat de reivindicar una identitat que no els catalogui necessàriament dintre del binomi home/dona; la societat

'mainstream', però, els força a fer la 'tria inevitable'.

Tot i així, la llei de canvi de sexe aprovada pels governs socialistes a l'Estat espanyol va marcar la 'línia divisòria' dintre del col·lectiu: molts transsexuals havien lluitat perquè l'Estat els reconegués la possibilitat d'accedir a les operacions de canvi de sexe des de la Sanitat Pública; aquesta llei va ser per ells un 'triomf'.

D'altra banda, les veus crítiques no tardaren en assenyalar el sexisme de la mesura: els paràmetres amb els quals es va redactar la llei condicionaven la tria del sexe no-biològic a passar per una sèrie de 'proves' que verificaren la identificació amb aquest. Esdevenir una 'dona/ home com cal' requeria una 'demostració' articulada des dels 'clichés' (vestir d'acord amb el sexe-gènere amb el qual s'identifica, rebuig acusat dels genitals biològics, etc) i negava taxativament els 'termes mitjos' que poden suposar una identitat transgènere/ 'crossgender'/ 'intersex'/ indefinit, etc.

En l'actual context de 'crisi heteropatriarcal', aquest 'forçament' a la tria d'un 'sexe normatiu' encara sembla ser més acusada: la

presència dels 'trans' en el mercat laboral és gairebé inexistent, tret que hagin accedit al procés d'hormonació/cirurgia genital per 'adaptar' el seu cos als paràmetres exigits des del sistema. I encara així, molts són els que continuen sent 'estigmatitzats' després d'aquests 'canvis forçats', ja que els seus cossos mai semblen suficientment 'normalitzats' per a algunes 'mirades heteronormatives'.

Com en el cas de la prostitució, el conflicte que se'ns planteja també té molt a veure amb els límits que l'Estat heteropatriarcal imposa sobre els cossos i les identitats. Tot i que el 'marketing extern' vulgui fer-nos creure que els Estats aposten per la igualtat i el respecte dels gèneres (lleis de paritat per equiparar sous i condicions laborals entre homes i dones, permisos de paternitat i mitges jornades flexives per mares treballadores, lavabos unisex), els cossos 'trans' continuen sent la mostra inequívoca de com el sistema capitalista heteropatriarcal necessita perpetuar els (falsos) binomis de gènere per fer funcionar amb 'normalitat' la seva maquinària. Amb aquesta recessió capitalista, les polítiques que emparen jurídicament els drets dels col·lectius 'trans' tendeixen a ser les primeres de la llista de retallades.

D'aquesta manera, per tal de no caure i col·laborar amb les trampes que reforcen el capitalisme heteropatriarcal, no ens caldrà a tot(x)s deixar de banda els 'esquemes genèrics' i obrir la nostra ment a una realitat multi-forme de cossos, sexes i identitats que puguin posicionar-se amb autoritat pròpia enfront del sistema regulador i normatiu que és aquest capitalisme heteropatriarcal?

Lectures

“Lille Skvat” (blog trans FtX a Dinamarca)

<http://lilleskvat.blogspot.com.es/2011/09/vistete-de-nina-mona.html>

<http://lilleskvat.blogspot.com.es/2012/04/me-siguen-por-las-tiendas.html>

“El género desordenado”, Miguel Missé i Gerard Coll-Planas (fragments seleccionats)

Fragment entrevista a Ximo Cádiz (coordinador de la Vocalia de laboral; FELGTB)

<http://www.felgtb.org/temas/labora>

[l/noticias/i/1965/358/entrevista-a-ximocadizcoordinador-de-la-vocalia-de-laboral](http://noticias/i/1965/358/entrevista-a-ximocadizcoordinador-de-la-vocalia-de-laboral)

No som com cal: totes som lesbianes

Dintre de les lluites feministes, hi ha moltes companyes lesbianes. Al marge de la lluita pels drets LGTB, som moltes les que creiem que el feminisme és una lluita on tenim també tenim molt a dir com a dones. Però la reducció de la nostra identitat a aquest 'dones' sense tenir en compte l'especificitat d'algunes de les nostres demandes com a dones lesbianes és també una realitat que, malgrat que no ens agradi reconèixer, es segueix donant en molts àmbits, incloses les associacions i grups de feministes.

La lesbofòbia dintre dels espais feministes és un eix temàtic sobre el que ja es va reflexionar en l'anterior edició de l'EFE. Tot i així, creiem que és necessari tornar-ho a referir en aquest apartat i visibilitzar alhora la situació actual de les lesbianes dintre el marc de la crisi capitalista heteropatriarcal.

Ens cal parlar doncs dels drets civils (matrimoni entre persones del

mateix sexe, possibilitat d'accedir a les adopcions) i de com aquests semblen perillar davant la 'moral conservadora' del nou govern del Partit Popular. Si es perden aquests drets, el panorama que ens trobaríem suposaria un pas enrere pels col·lectius LGTB que han lluitat per una visibilització/normalització de l'homosexualitat, la bisexualitat i les identitats trans. Però, importarà això a la resta de la ciutadania que no es troba involucrada directament en aquestes lluites? O ens trobarem novament davant d'una nova reformulació del missatge 'això no és prioritari', que tants cops ens toca escoltar amb les retallades en prestacions i drets socials que van fent totes les administracions?

I dintre de les lluites feministes, passarà el mateix? Al llarg del segon eix d'aquesta 'EFE 2012' hem pogut observar com els patrons del poder heteropatriarcal 'penetren' en nosaltres, i de com la crisi ajuda a que els aspectes econòmics serveixin de justificació 'legítima' a aquestes 'maniobres' amb les que es reproduïen les estratègies jeràrquiques que ens han situat sempre 'a sota' de la 'piràmide del poder'.

Les dones lesbianes, com dèiem a

l'inici, són molt presents en les lluites feministes, però la seva veu i les seves demandes no sempre troben espai suficient per ser escoltades. Bé per l'especificitat del conflicte que plantegen, bé perquè les seves demandes no són compartides/ enteses per les dones heterosexuales, o bé per la por encara massa present a parlar com a 'dona com no cal' que encara senten moltes, les lesbianes feministes correm el risc de veure'ns més a sota de la piràmide que mai.

Que caldrà fer llavors perquè el lesbianisme continuï tenint 'veu i vot' dintre el feminisme i en la societat? La resposta sembla passar novament per la insubmissió i l'empoderament, aquells recursos que tants cops hem hagut de fer servir per evidenciar que, sense la base de la piràmide, no hi ha estructura possible que s'aguant. I, encara que a molts no els agradi, som a la base, i seguirem estant fins a fer trontollar tota l'estructura que ens ha volgut invisibilitzar de forma sistemàtica.

Lectures

Fragments de l'article "Tiempo de crisis y de oportunidades LGBTQ", de

Raquel (Lucas) Platero

<http://fundacionbetiko.org/index.php/es/anos/2011/450-tiempo-de-crisis-de-lgtbq>

Fragment entrevista a Ximo Cádiz (coordinador de la Vocalía de laboral; FELGTB)

<http://www.felgtb.org/temas/laboral/noticias/i/1965/358/entrevista-a-ximo-cadiz-coordinador-de-la-vocalia-de-laboral>

No som com cal: totes som feministes

El feminisme, a diferència de la cultura patriarcal contra la qual s'ha postulat des dels seus inicis, és una posició política que ha passat per molts estadis i que actualment té tot un seguit de 'branques' amb diferents punts de vista més o menys teòrics/activistes. El que és innegable és que tot feminisme és una posició amb un component polític: ja sigui com a dones, com a 'segon sexe' o com a 'no-dones' que pretenen reivindicar la convenció social a darrere de les idees de gènere, ens toca partir des

de sota de la piràmide que dèiem abans per fer-nos escoltar i anar guanyant terreny a les posicions capitalistes heteropatriarcal.

En aquest moment en que el capitalisme heteropatriarcal està mostrant la seva cara més crua, és quan les veus del feminisme, en comptes d'arronsar-se, semblen més actives que mai. Ja sigui des de l'activisme al carrer (com ha passat en les mobilitzacions del 15-M, on han sorgit nombrosos grups de 'feministes indignades') o bé aliant la lluita feminista amb iniciatives de caire ecològic (l'anomenat 'eco-feminisme', amb un discurs potent que vol allunyar-se dels models econòmics per plantejar alternatives basades en el respecte a la natura, l'explotació racional dels recursos agrícoles, etc), s'han presentat moltes propostes alternatives a una altra mena de vida molt més vivible.

Tot i així, el marc en el qual ens toca desenvolupar aquesta activitat no deixa de ser el que dicta el capitalisme heteropatriarcal, que ens les seves 'hores baixes' ens demana constantment que ens

captiguem i suportem les seves retallades en prestacions socials, moltes de les quals han afectat greument a l'activitat de molts grups i associacions feministes. Amb el missatge "d'això no és prioritari", l'activitat feminista es torna a veure relegada a una 'segona categoria' amb menys pressupost i infraestructures, i l'excusa de la manca de recursos amb la que s'escuden totes les administracions sembla 'lícita' per tothom, així que 'a callar i a fer bona cara'.

Però no: de 'mut i a la gàbia', res. Si aquesta hagués estat la resposta de totes les dones al S.XIX, continuarem sense tenir accés al sufragi i viuríem tancades a les llars patriarcal. Cal que siguem conscients de que aquesta no és una excusa legítima, sinó una nova estratègia del capitalisme heteropatriarcal per mantenir la seva hegemonia, sense que ningú vingui a qüestionar-lo amb 'per què'.

"El feminismo es una REVOLUCIÓN, no un reordenamiento de las consignas de 'marketing'. (...) El feminismo es una aventura

colectiva, para las mujeres pero también para los hombres y para todos los demás. Una revolución que ya ha comenzado. Una visión del mundo, una OPCIÓN. No se trata de oponer las pequeñas ventajas de las mujeres a los derechos adquiridos de los hombres, sino de dinamitarlo todo". (Virginie Despentes, *"Teoría King Kong"*).

Així doncs, com a 'PutesTransLesbianesFeministes: DonesQueNoSomComCal', us animem a totes (les que us sentiu dintre d'aquesta categoria i les que no) a dir la vostra i aportar una mica de 'dinamita feminista' que faci volar pels aires tot allò que el capitalisme heteropatriarcal ens ha volgut fer empassar.

Lectures

Dia Internacional de les Dones.
MANIFEST Ca la Dona del 8 de Març
(fragment)

<http://www.caladona.org/2012/03/8-de-marc-manifest-caladona/>

La desigualtat al sistema capitalista porta nom de dona; manifest del 8 de Març (Els verds del País Valencià) (fragment)
<http://www.elsverdspv.net/?p=1634>

Aportacions al voltant de l'escola

*Anna
Cucala
Roca*

Anna Cucala Roca, nascuda a Alcossebre (Castelló de la Plana), va arribar a Granollers (Vallès Oriental) amb 19 anys. Gràcies a la tutoria de Maria Lluïsa Cunillera pel seu Treball de Recerca, va entrar en contacte amb la teoria queer i els textos de Judith Butler. Amb l'inici dels seus estudis de Filologia Catalana a la Universitat de Barcelona, coneix la Bàrbara Ramajo, que l'introdueix en la comissió organitzadora de l'Escola Feminista d'Estiu (EFE) i a 'Ca la Dona'. Actualment, compagina l'activisme feminista amb els seus estudis universitaris.

Tinc 24 anys i aquesta és la meva primera Escola Feminista d'Estiu a Ca la Dona. Fins fa poc, desconeixia l'existència de l'associació, la gent que la formava i la feina que hi feien.

El desconeixement però no es limitava a 'Ca la Dona': moltes altres associacions que sovint s'agrupen sota l'etiqueta de 'feminisme clàssic' – i en moltes de les quals també hi participen o hi han participat les meves companyes de l'EFE- també m'eren totalment estranyes.

Sense voler ser en cap moment una 'figura representativa' d'un suposat 'feminisme jove', entenc que bona part del meu desconeixement venia donat pel fet que els meus referents s'apropaven més a totes les lectures sobre teoria queer que he anat fent en els darrers anys i de l'activisme queer i transfeminista que he anat coneixent. L'activisme i els posicionaments feministes de la dècada dels 70 em queden cronològicament més allunyats i no formen part de la meva formació com a feminista.

Malgrat això, no crec que en sigui totalment desconixedora: la teoria queer i els seus postulats mai haurien assolit l'èxit actual de no ser per tot aquest moviment dels anys 70, on ja començaven a emergir els principis de la 'nova fornada feminista', que deixava enrere les polítiques de la diferència entre sexes – la disfressa cada cop més evident del sistema heteropatriarcal- i apostava per la reflexió

sociocultural sobre les etiquetes de gènere i tot el que s'amaga darrere d'elles.

Evidentment, el corrent del feminisme per la diferència va continuar existint i és encara molt vigent; probablement és el primer contacte que moltes dones tenen amb les polítiques feministes. De corrents feministes n'hi ha molts – i que en continuïn havent-hi, si us plau!-, i encara que les diferències puguin ser considerables, crec que podem parlar d'una convivència pacífica entre tots ells, basada en el respecte i el diàleg entre tots els corrents per crear una genealogia dels sabers feministes que ens permeti veure d'on venim, cap on podem anar i què podem aprendre de tots i cadascun d'ells.

En aquest sentit, la comissió organitzadora d'aquesta EFE 2012 ha estat per a mi l'exemple més gràfic d'aquesta barreja positiva de diversos plantejaments feministes. Només jo i una altra companya estàvem dintre d'aquesta franja dels 20 als 30 anys amb una base ideològica més arrelada en el transfeminisme i les polítiques 'queer'. La resta de les meves companyes eren dones amb un saber i un activisme feminista més ampli, però totes elles eren ben

coneixedores d'aquest corrent, i molt aviat vam trobar que els nostres punts de vista convergien.

Lluny de sentir-me “petita” davant d'algú que podia retreure'm – i amb molta raó- que jo era una neòfita amb molt poca experiència de camp i amb quatre lectures comptades, el que vaig rebre va ser una càlida acollida en un espai on podia expressar-me de manera lliure i oberta, i on aviat vaig aprendre a escoltar amb atenció tot el que s'explicava, perquè formava part d'una història – la del feminisme- de la qual jo vull formar part, malgrat no haver pogut viure molts dels seus episodis més significatius. Està clar que no tindré mai un saber de primera mà com moltes d'elles, però sí que he pogut apropar-me més i entendre millor el perquè d'algunes branques del feminisme, el que ens uneix i ens ha separat històricament i el que a títol individual ens ha portat cadascuna de nosaltres cap a una o altra branca del 'gran arbre genealògic' del(s) feminisme(s).

En aquestes reunions és on vam decidir l'eix temàtic central d'aquesta darrera edició: la crisi, que vam decidir reformular amb el mot 'crisix?' per qüestionar la seva 'raó de ser'. De mica en mica, vam anar dibuixant tres eixos temàtics que

vam creure necessaris per fer aquest qüestionament d'un concepte amb el qual convivim de manera diària des de fa uns anys.

El primer es va centrar més en tots els aspectes socioeconòmics vistos des d'una òptica feminista molt crítica amb el sistema heteropatriarcal, promotor i mantenidor d'aquesta crisi creada realment des de les estructures políticoeconòmiques d'uns poders que carreguen amb força contra les identitats subversives que no s'adiuen amb la seva norma. En segon lloc, vam voler fer una mirada cap a nosaltres per veure com els moviments feministes apliquen o no les seves teories sobre el poder –les quals sempre se solen plantejar referides al poder i l'autoritat externes, no internes–, centrant-nos sobretot en les relacions diàries que es donen dintre d'aquests espais.

Jo vaig ser l'encarregada d'elaborar el tercer eix temàtic. Per a mi va ser un regal treballar en un apartat on es tocaven temes que podia argumentar des d'una mirada més 'queer' i transfeminista, ja que aquesta és la branca del feminisme de la qual jo més he begut, com deia. D'aquesta manera, sota el títol de 'PutesTransLesbianesFeministes:

dones que no som com cal', vaig voler donar vot i veu a l'experiència de totes aquelles categories que han fet de la seva categorització una arma defensiva. És el que coneixem com a subversió des del llenguatge, una eina que han emprat col·lectius com els de les treballadores sexuals, els transsexuals o les lesbianes per fer front als insults com 'puta', 'travelo' o 'bollera' –entre molts altres– amb els quals se'ls intenta denigrar, perquè no s'adiuen amb la norma heteropatriarcal. Totes aquestes identitats que 'no som com cal' han unit forces amb la lluita feminista i han passat a ser un altre 'camp de batalla' que cal tenir en compte a l'hora de postular-se davant l'hegemonia heteropatriarcal.

Aquest no és, però, un procés individual: la confecció de cada eix temàtic va ser sempre un procés conjunt, on tot el que escrivia cada companya es debatia després per contrastar tots els nostres punts de vista. L'objectiu era crear un dossier cohesionat, on tothom que vingués a les jornades trobés un material de treball on poder basar-se a l'hora de debatre. Tot i així, també érem conscients de l'extensió del document i que no tothom tindria el temps o les ganes d'apropar-se a les lectures. Personalment, crec que la

compilació de material que vam fer era una tasca feixuga que no sempre és reconeguda per tothom un cop s'entra a debatre. La idea general es pot transmetre amb les introduccions que cada persona encarregada d'elaborar l'eix temàtic realitza abans de començar la sessió, però només és un esbós del que es podria arribar a descobrir si totes féssim aquesta lectura prèvia que se'ns ha facilitat.

Les jornades de debat es van estructurar en un dia i mig. La tarda de divendres vam començar amb la presentació de l'edició 2012 i l'eix 1, mentre que el dissabte ens vam endinsar en l'eix 2 i el 3. En aquesta edició, vam afegir a més la novetat d'incloure les 'aportacions vivencials' de col·lectius relacionats amb els temes dels eixos que tractàvem. D'aquesta manera, el primer eix va comptar amb l'aportació del grup 'Dones i Treballs' de 'Ca la Dona', coneixedor de primera mà del paper de la dona en el mercat laboral i d'aspectes força assenyalats com l'anomenada 'crisi de la cura'. En el segon eix, vam poder conèixer els aspectes interns del treball de les 'Feministes Indignades', plataforma sorgida dintre del moviment '15-M' que continua la seva tasca amb els valors sorgits d'aquesta iniciativa conjunta i afegint les preocupacions

específiques del(s) feminisme(s).

Per últim, el tercer eix comptava amb una visió personal sobre les 'slut-walk' o 'marxes de les putes', accions que van començar a la ciutat canadenca de Toronto arran d'una violació a la universitat de York de la qual es va culpar la víctima per vestir de forma 'provocativa' –segons un dels dos policies que es van fer càrrec del cas– i que s'ha estès per diverses ciutats del món, sobretot a l'Amèrica Llatina, on van tenir un especial ressò i es van associar amb les crítiques als poders eclesiàstics heteropatriarcal.

Les jornades de debat són el punt culminant de tota la feina feta al llarg de quasi mig any de reunions i elaboració del dossier; són per tant la corroboració que la nostra tasca com a comissió organitzadora ha arribat a bon port. Tot i així, també és un moment en el qual la feina feta s'ha d'exposar davant d'un públic del qual no podem preveure una reacció concreta. Aquest factor, com el de l'èxit de convocatòria o el tipus d'assistents que vindran a les jornades són elements que no estan sota el nostre control, i que, per tant, no podem regular per molt que vulguem, tret que canviem el model d'Escola Feminista d'Estiu, tema que ja es va plantejar en la cloenda

d'aquestes jornades i que probablement sempre hi serà, perquè forma part del procés d'autocrítica i millora que pretenem dur a terme un cop acabem cada edició-.

A l'EFE d'aquest any, el tema de l'assistència lliure i oberta a tothom va tenir especial transcendència pel fet que una de les assistents a les jornades es va presentar com a membre de CiU en representació de la Secretaria de la Dona. Aquesta persona que, segons va manifestar, havia estat enviada pels seus caps per conèixer l'Escola, va representar per a moltes altres assistents una intrusió en un espai protegit, on s'hi senten còmodes per expressar opinions que normalment són força crítiques amb els partits polítics en el poder. Malgrat aquest malestar, les opinions es van expressar sempre de manera respectuosa, un fet que gairebé tothom va valorar de manera positiva. Per sobre de considerar o no aquella dona com a una representant directa d'un partit polític en el poder que duu a terme polítiques força repressives i contràries a molts postulats feministes, es va tenir en compte el seu dret a informar-se de quins són els pensaments i les opinions que es van exposar en aquell debat concret. Si la seva presentació com a dona

amb un càrrec polític responia a interessos partidistes o era realment una forma de mostrar la seva voluntat de donar-se a conèixer tal com era –igual que totes nosaltres, amb professions i carreres diverses i amb una trajectòria individual única i personal- és un debat que probablement no trobarà una resposta concloent. Tot i així, la seva presència va fer anar per un altra via un debat que dies enrere ja havíem tingut: el de si l'assistència s'havia de regular o no. En aquell cas, no era, però, per temes ideològics, sinó per identitat sexual/de gènere. Algunes persones interessades en assistir a les jornades ens havien preguntat si l'espai estava obert o no a les persones trans. Des de la comissió organitzadora creiem que sí, que aquesta porta estava oberta per a tothom que se sentís inclòs dintre de la categoria “dona”, la qual no implica necessàriament tenir un cos de bio-dona. Però no tothom es va sentir còmode quan el tema va aparèixer a sobre la taula en l'organització de les jornades a la nova seu de 'Ca la dona'.

És curiós com, en tots dos casos, es manifestaven prejudicis davant l'accés a un espai feminista: per a unes era la vinculació a una determinada ideologia política i la impossibilitat que aquesta anés de la

mà d'un pensament feminista, mentre que, per a altres, un cos no-normatiu que trenca amb el binomi home/ dona també feia impossible la pertinença a un grup de dones autodenominades com a feministes. Novament, em ve al cap el que exposava a l'inici: el feminisme és un arbre immens amb moltes branques. Les seves arrels es troben en molts casos en un feminisme per la diferència del que moltes branques posteriors en reneguen sovint sense ser prou coneixedores del que li deuen: accés al mercat laboral, paritat salarial, dret al sufragi universal i moltes altres coses molt ben documentades. I de la mateixa manera, algunes feministes encara tenen com a perjudici el sexe biològic: la idea de bio-dona ha arraconat la possibilitat dels cossos transsexuals a accedir a certs espais feministes, sovint sota l'excusa que el col·lectiu trans ja gaudeix d'espais propis per exposar les seves problemàtiques.

I el que sembla que totes dues visions obliden és que són més els punts que ens uneixen que els que ens separen: potser sonarà utòpic, però no està de més recordar que aquestes divergències són fruit d'una història comuna que ha donat lloc a una comunitat rica i plural que té unes capacitats immenses de

creixement i d'aprenentatge, sempre i quan continuem escoltant-nos les unes a les altres i apostem per unir els nostres sabers, no segregant-los i aïllant-los fins que no recordin d'on vénen i es faci difícil continuar avançant.

Aquesta idea és la que em va tornar a venir a la ment quan vaig haver de fer front a la presentació del meu eix temàtic. D'entrada, he de reconèixer que l'oratoría en públic no és el meu fort i que la presentació que vaig fer va ser poc acurada i molt poc precisa. És per això que entenc la confusió que regnava en el grup de debat en el qual vaig participar posteriorment. Però hi havia molts més factors sobre la taula: les diferències generacionals, tema que curiosament havia sorgit en un debat del segon eix com a motiu de pressió en els grups feministes -sobretot per dones joves que se sentien inferiors en condicions davant de dones més veteranes en els espais feministes- va acabar encarnant-se en mi quan vaig seure a la rotllana.

Com també havíem reflexionat en aquest mateix debat del segon eix, la cessió d'autoritat en una comunitat feminista és sovint un fet polèmic i connotat per factors com l'edat i el grau d'experiència que es

pressuposa en una persona en funció d'aquesta. En el meu cas, sembla que la meua joventut em negava la possibilitat d'exercir una autoritat que al mateix temps jo tampoc no havia demanat. El que intentava era obrir el debat a tots els punts de vista possibles i poder anar donant la meua pròpia opinió sobre els temes que sorgissin. Però la dinamització s'estancava constantment i bona part del temps de debat va transcórrer amb un 'tira i afluixa' entre dues autoritats molt tancades en els seus punts de vista, i només quan aquestes dues visions deixaven un cert marge s'escoltaven veus amb una experiència diferent o més propera al que s'havia intentat treballar en aquest eix temàtic.

Sovint s'acusa les persones joves d'insolents perquè desconeixen el passat d'aquelles que van realitzar una lluita activista abans que ells/elles. Sense voler donar-me-les de res, no és el meu cas ni el de la major part de gent jove que he conegut en l'activisme feminista: som conscients que no tenim totes les respostes, i precisament per això mirem d'escoltar totes les veus –i més encara les de l'experiència-. En elles estan moltes de les coses que no apareixen en cap llibre d'Història, perquè la que se'ns imparteix en els centres educatius és explicada per

les veus d'aquells homes que feien guerres i dirigien mons on les dones i el feminisme semblen tenir només un paper anecdòtic. Si m'hagués conformat amb aquesta versió de la realitat, si m'hagués sentit identificada amb allò que em deien que era el món, no hauria estat en aquell debat. Però hi era perquè, com la resta de les assistents, sé que aquesta Història pot –i ha de ser- ser llegida de moltes altres maneres. I en aquesta nova versió hi hem de col·laborar totes, independentment de la nostra edat, la nostra sexualitat, el nostre sexe biològic, la nostra raça i fins i tot les nostres ideologies polítiques. Perquè la política i l'activisme feminista que fem ens permeten construir un imaginari nou de totes i per a totes; només és qüestió de posar-s'hi i no deixar que cap barrera ens aturi.

*Sara
Cuentas
Ramírez*

Sara Cuentas Ramírez - Feminista postcolonial, experta en Cooperació Internacional i a promoure processos i estratègies d'apoderament social i econòmic, des d'un enfocament d'interseccionalitat, drets humans i gènere. Treballa amb diferents sectors de població (indígenes, afrodescendents, organitzacions socials de dones, joves i infantesa; persones migrades i dones afectades per esterilitzacions forçades). Ha treballat en Amnistia Internacional, Comissió de la Veritat i Reconciliació (Perú), i ha assumit càrrecs directius a diferents ONGD a Espanya.

El poder i el no poder entre nosaltres

Cada vegada estic més convençuda que és necessari expressar allò que per a mi és més important, és necessari verbalitzar-ho i compartir-ho,

*àdhuc a risc que s'interpreti malament o es tergiversi.
Crec que parlar, per sobre de tot, beneficia.
Audre Lorde*

El poder ha estat sempre un tema recurrent en les nostres reivindicacions feministes, analitzat per evidenciar les relacions desiguals entre homes i dones en un determinat context i espai de decisió. Així doncs, no és aliè a la nostra realitat ni al qüestionament del sistema patriarcal, precisament perquè se sustenta en un model de poder (control, subordinació, autoritarisme, imposició, verticalisme, possessió) que s'exerceix sobre les dones i poblacions que es troben en situació de vulnerabilitat a causa de factors econòmics, culturals, socials, religiosos, d'identitat sexual, ètnics, d'edat, etc.

El poder en si mateix no és negatiu, és una capacitat individual i col·lectiva que pot ser utilitzada per transformar i generar múltiples canvis, socials, polítics, econòmics i culturals. La qüestió és la manera com ho assumim, exercim i posem en pràctica. Òbviament, el model de poder que ha prevalgut a les nostres societats ha estat el poder patriarcal, aquell en el qual convivim cada dia.

El poder patriarcal ha estat qüestionat en la teoria i l'acció

política des que sorgiren les primeres accions feministes vindicant autonomia, capacitat de decisió, veu pròpia, ciutadania, representació, lideratge, igualtat i equitat. Vam fer evident, per exemple, com des de l'Estat, la família, els estaments religiosos i econòmics es pretén exercir el control sobre les vides i la sexualitat de les dones, i vam respondre amb demandes contundents, plenes d'una força aclaparadora, sobre l'exigència del dret al propi cos.

I quan va sorgir la teoria de gènere, com a aportació del feminisme, comencem a socialitzar la seva perspectiva a tots nivells, com a categoria d'anàlisi i pràctica política, per evidenciar les desigualtats en les relacions de poder entre homes i dones i proposar mecanismes, eines i pràctiques alternatives per superar aquestes condicions. Així, moltes ens formem com a especialistes en gènere, omplint el nostre discurs i reflexions des de la teoria i l'anàlisi, intentat promoure la transversalització de gènere en projectes, entre grups mixts (d'homes i dones), en organitzacions, empreses i en entitats públiques des d'una visió professional i especialitzada. En aquest procés vam anar trobant resistències, “sostres de vidre” i

conflictes, evidenciant la necessitat imperativa d'enfortir primer l'autonomia de les dones i iniciar amb elles estratègies d'apoderament per aplanar el camí.

Per tant, reconèixer i nomenar el poder patriarcal com aquell que invisibilitza, subordina, violenta, controla, imposa, discrimina, aniquila i desempodera ha estat una tasca permanent. Precisament, quan una dona comença a reconèixer-se i a assumir-se com a feminista és quan posa més en qüestió les relacions desiguals de poder.

Sí, comencem a identificar i qüestionar en les nostres vides el poder patriarcal, a nivell personal (amb la parella, la família, les amistats), a nivell laboral (amb les jerarquies, el reconeixement de les capacitats professionals, una adequada remuneració, unes condicions de treball dignes) i a nivell polític (amb la representació, els lideratges, les polítiques socials, les lleis). En fi, que la llista seria llarga. Però succeeix que el qüestionament ha estat sempre en relació als homes, de nosaltres en interacció amb ells, perquè òbviament, són ells els que, en un grau o un altre, es beneficien del sistema patriarcal.

Però hem parlat i analitzat molt poc la relació del poder patriarcal que s'exerceix entre homes i homes i entre dones i dones. La nostra mirada s'ha centrat, exclusivament, en com els homes exerceixen el poder sobre les dones.

Hem passat molts anys reflexionant i analitzant com els homes han estat socialitzats “per al poder” i les dones “per al no-poder”. Així, corroborarem dia rere de dia que la capacitat de decidir, influir, controlar, dirigir, persuadir, liderar i representar continua no només en mans dels homes, sinó que s'ha construït i es practica des d'una energia masculina patriarcal.

D'altra banda, hem identificat i reconegut que el fet de ser dona i assumir un càrrec de representació o assumir un rol de decisió i/o direcció, no significa, necessàriament, que es doni una possibilitat de canvi, és a dir, d'exercir un poder alternatiu al model patriarcal. Tot el contrari, s'ha fet evident com algunes dones, impregnades de pràctiques autoritàries, excloents, verticals i impositives, han assumit una energia masculina patriarcal en el seu exercici del poder. Moltes d'elles amb privilegis econòmics, socials i polítics, a causa d'un estatus que els

ha vingut donat com a rèdit del sistema patriarcal neoliberal, alié als activismes socials i a les propostes feministes.

També veiem les incoherències de molts homes que, reivindicant la justícia, l'equitat i la igualtat de classes, a nivell personal i activista no qüestionen el sistema patriarcal i es neguen a assumir la vindicació feminista i l'aparten de les seves lluites. Tot i que ells, també, estan subordinats a altres homes, detentors absoluts del poder econòmic, social, polític i cultural que els oprimeix, els explota i els empobreix.

L'acció de denúncia del poder patriarcal, des de la reivindicació feminista, ens ha comportat tensions, resistències i conflictes amb la família, l'Estat i els estaments religiosos i econòmics. Tot i això, hem aconseguit elaborar estratègies i pràctiques allisonadores per continuar la ruta cap a l'eradicació del patriarcat des d'allò polític, però no des d'allò personal.

En aquesta ruta, hem treballat poc cap a l'interior del moviment feminista i cap a la nostra interacció individual i col·lectiva. Sembla que aquest “ésser per als altres i per a les altres” ha impregnat l'activisme,

oblidant el nostre propi benestar. També, semblaria que ens hem pensat com a immunes a les pràctiques patriarcals en assumir-nos feministes, perquè en legitimar que “el personal és polític” i impregnar-nos amb idees, principis i vindicacions feministes que van fer repensar les nostres vides i obrir-nos els ulls, o com diuen algunes, en posar-nos “les ulleres de gènere”, consideréssim que ja ha sigut suficient. És que, potser, les feministes portem un aura de perfecció?

Fa l'efecte que “el personal” i “el polític”, en algun moment, es van separar i es va assumir la reivindicació política des d'una connexió més mental que emocional, més racional que subjectiva. I com bones analistes mirem sempre “la palla a l'ull aliè”, qüestionant el que succeeix en el nostre entorn, sense mirar els nostres propis ulls. Ens vam tornar “femòcrates”, expertes feministes, reivindicant el nostre poder individual sense associar que aquest apoderament neix en essència d'un poder col·lectiu, i per tant, la clau no és destacar la veu d'una, sinó la veu de totes.

El nostre compromís feminista s'ha construït des d'una posició

privilegiada, de “nosaltres les apoderades”, amb capacitat intel·lectual en relació a “les altres”, les més vulnerables (les pobres del Sud, les migrades, les indígenes, les precàries, etc.). Així, hem estudiat “les altres”, hem parlat de “les altres”, de la seva situació de vulnerabilitat, de les violències que les impacten, de la seva subordinació, en definitiva, de buscar estratègies per apoderar “les altres”. I és que nosaltres, potser, no necessitem també analitzar-nos? És que nosaltres no necessitem evidenciar que també el patriarcat ens impacta, i de quina manera?

Fer teoria i anàlisis feministes ha estat una tasca àrdua, positiva i necessària que es va convertir en una estratègia pertinent enfront de l'epistemologia patriarcal que només valida allò racional. Així des de la teoria i anàlisi vam poder validar i legitimar les nostres reivindicacions, expressades també en les demandes, les pancartes i als carrers.

Quan va sorgir la teoria de gènere vam poder introduir-nos en l'acadèmia, en els organismes internacionals, als programes socials i polítiques públiques, i amb gran encert. El problema és que aquesta teoria, en el camí, s'ha desconnectat

de l'activisme i de la vivència personal, amb les quals el feminisme va nodrir la seva fortalesa i va connectar amb les dones, des dels seus inicis. Actualment, des d'alguns espais europeus, es parla de crear un indicador que validi “la qualitat dels estudis de gènere”. És a dir, valorar la *expertise* i la capacitat tècnica formativa, però, on queda la proposta alternativa al sistema patriarcal, on l'activisme, la pràctica política, la connexió vital amb la resta del planeta? És que no sentim les veus que afirmen que “la teoria de gènere està despolititzant el feminisme”?

“El personal és polític” s'està assumint només des d'una posició intel·lectual i individual portant-nos en dues direccions: la primera, cap a la interacció amb altres persones en espais diferents a l'activista des d'un discurs teòric i analític que ‘no connecta’ amb els/les que pretenem, la qual cosa ens genera sensació de tensió, de sentir incomprensió, perquè no ens permetem ser flexibles amb el nostre quotidià i entendre que en ser socialitzades també en el sistema patriarcal, no estem lliures d'assumir les seves actituds, rols o idees. És el que nomenen com al “sincretisme de gènere”.

L'altra direcció ha estat l'assumir un rol d'expertes que dominen la teoria i les reflexions feministes del dret i del revés, oferint les nostres capacitats en diversos àmbits, però sense qüestionar si les nostres actituds i interacció amb les altres estan exemptes o no de pràctiques verticals, impositives, autoritàries i paternalistes. O pensant que unes altres no estan suposadament al nostre nivell i per tant impossibilitades d'assumir discursos alliçonadors des de la seva pròpia vivència, perquè no dominen les grans teories. Així el reconeixement del vivencial i la pràctica personal perden valor.

I és que “el personal és polític” no només pretén que qüestionem el que succeeix a l'espai privat (família, relacions de parella), sinó també que mirem com ens sentim i connectem com a humanes en aquesta manera de respirar i sentir el món que habitem en relació amb els nostres iguals. Per exemple, quan reivindicuem “la cura” com una alternativa al desenvolupament econòmic neoliberal, a què ens referim? al treball de cuidar altres persones que estan en situació de dependència? Només a això? O ens referim també a establir relacions entre iguals en la gran comunitat humana, a promoure relacions sanes

i apoderadores/apoderades, no només a nivell de parella, sinó també en relació a totes les persones amb les quals interactuem en aquest planeta?

Assumir que el feminisme no només és teoria i pràctica política, sinó també una manera de vida, és endinsar-nos en una manera d'entendre la vida des del quotidià (amb les nostres sensacions i sentiments) en relació amb l'entorn. Aquesta manera de vida comença des de les nostres actituds, des de la nostra connexió emocional amb les persones que comparteixen la nostra ruta, per reconèixer que som humanes, que cadascuna és única i que té les seves pròpies contradiccions, encerts, coherències i incoherències. La clau és, reconèixer-se i reinventar-se d'acord amb els principis feministes sense descurar el nostre equilibri emocional i personal i el de les nostres companyes.

Tot i generar polèmica, vull fer evident que el moviment feminista i les seves activistes experimentem conflictes i tensions quan afloren egos, personalismes, verticalismes, divisionismes, imposicions, jerarquies autoritàries etnocèntriques, de classe, d'edat i d'identitat sexual, entre altres. Estic

segura que cap podrà negar haver vivenciat aquesta realitat en algun moment de la seva trajectòria com a activista, perquè, en una mesura o una altre, totes ens hem socialitzat en el poder patriarcal.

Què ha passat en el moviment feminista? Doncs que de tenir una agenda feminista comuna, l'hem dividit en parcel·les per múltiples factors, entre ells la *expertise*, les agendes de la cooperació internacional que van condicionar l'ajuda a grups de dones o perquè ens hem anat organitzant en un determinat col·lectiu des d'una reivindicació específica i entre les quals ens entenem, la qual cosa és totalment legítima, però en el moment de promoure una organització col·lectiva i reivindicativa comuna ens costa connectar i trobar-nos, perquè cadascuna defensa la seva parcel·la, el seu espai de participació, de visibilitat i de poder.

Han aflorat actituds competitives, ens veiem com a adversàries i no com a companyes de lluita. Algunes anhelem rèdits personals i ens anem quedant soles, unes altres sentim que vénen a treure'ns espais de representació i llavors sorgeixen pors i egoismes en el moment de cedir espais de veu a unes altres;

unes quantes sentim que les més grans no reconeixen les capacitats de les joves; algunes intentem liderar sempre des de les nostres pròpies propostes sense tenir en compte les propostes innovadores de les altres; unes altres evidenciem que existeixen actituds etnocèntriques des del feminisme occidental i no es reconeixen pràctiques i activismes vinguts d'altres latituds; algunes apostem per ser qüestionadores de la heteronormativitat però ens costa generar un procés obert de participació horitzontal amb les LGTB; unes altres ens assumim expertes en gènere des de la teoria i des de l'escriptori generant documents mancats de continguts reivindicatius i despolititzats, que no connecten amb l'humà i no reconeixen les capacitats de les altres.

Certament les tensions existeixen. Estan aquí i han sortit a la llum no per generar divisió, sinó per alertar i advertir que alguna cosa no està funcionant, que estem deixant de costat el més important en la vida de tota ésser humana: la cura de nosaltres mateixes i el de les altres en la lluita feminista. El que moltes nomenem "sororitat". I tot i que afirmem "que la sororitat no existeix perquè entre les mateixes dones ens

fem mal, ens maltractem, ens invisibilitzem i ens discriminem", ha estat precisament perquè la sororitat no ens ve atorgada per ser dones i feministes, sinó que la sororitat ha de treballar-se i promoure's des de la connexió vital amb nosaltres mateixes cap a les altres.

I és que el feminisme va néixer des del personal com a pràctica política. Christine de Pizan, Olímpia de Gouges, Mary Wollstonecraft, Lucrecia Mott, Elizabeth Cady Stanton, Sojourner Truth, Flora Tristán, entre altres, van començar, des de la seva connexió vital, la reivindicació política i van fer pràctica de sororitat.

Per tant, la sororitat ha estat present des que vam emprendre aquest camí i el que passa és que pel camí hem perdut l'energia, la vitalitat i la connexió emocional que va impulsar al feminisme com a enormes i poderoses ones en moments claus de la història. És possible recuperar la sororitat?

Sí, no som perfectes. Sí, estem permeades en el sistema patriarcal. Sí, tenim les nostres pròpies incoherències. Sí. Però és il·lògic, per exemple, anar i venir fent ponències sobre l'equitat de gènere a unes

altres i uns altres mentre que a nivell personal, en les relacions humanes amb les nostres companyes, establim relacions desiguals de poder, de desvalorització, de no reconeixement, d'invisibilització de les seves capacitats. Encara que no ho sembli, aquesta pràctica mina la nostra existència vital i ens consumeix, perquè vivim confrontades entre el pensar i el sentir.

On queda la cura? On la relació entre iguals? On l'apoderament? On l'horitzontalitat? On la sinergia? On queda la nostra denúncia de les actituds autoritàries, verticals i jeràrquiques que imposen, controlen, victimitzen i desapoderen? On queda el nostre qüestionament a les relacions de dependència, quan generem pràctiques de dependència d'altres cap a nosaltres en assumir actituds paternalistes com a manera de control, fidelitat i reconeixement? Per què les aliances no es construeixen des de la sororitat, sinó des dels interessos personalistes?

Alguna vegada ens hem preguntat què volem del poder? Què és el poder per a mi? Com ho concebo a nivell personal? He exercit poder alguna vegada? Com ho he gestionat i he reaccionat? Quina gestió del poder percebo que pot ser

alternativa al poder patriarcal?

A partir de les nostres respostes i de la nostra saviesa experiencial evidenciem múltiples situacions al·ligadores. L'interessant és generar aprenentatges des de cadascuna i en col·lectiu, per visibilitzar-les i compartir-les, i atrevir-nos a generar un model alternatiu de gestió del poder que eradiqui d'arrel la verticalitat, l'autoritarisme, la imposició, la intransigència, el despotisme, la manipulació, la rivalitat, la competència i la confrontació. És això una utopia?

Precisament és el que vam fer un grup de companyes quan ens vam organitzar en un col·lectiu. Cadascuna venia d'una vivència de tensió amb el poder patriarcal entre dones, per això, abans d'iniciar la pràctica activista vam decidir compartir les nostres vivències i respondre la pregunta "Per què som aquí?" amb la finalitat de definir el sentit d'organitzar el grup.

Després, vam col·locar sobre la taula algunes pautes i acords previs que serien d'utilitat per interactuar entre totes des de la pràctica quotidiana i activista. Cadascuna va compartir les seves opinions sense por de ser qüestionada. Ens vam centrar més

en la connexió emocional que en la intel·lectual, recollint la pràctica històrica dels grups d'autoconsciència que tant bé van funcionar als inicis del feminisme. Cada pauta va ser reflexionada una a una, dedicant el temps necessari per assumir acords i consensos.

Vam començar per l'autoreconeixement, descrivint cadascuna les seves pròpies capacitats i habilitats, tant emocionals, socials com polítiques per identificar aquelles que enfortirien a totes, a nivell individual i col·lectiu. L'autoreconeixement és necessari, perquè generalment no estem acostumades a parlar de les nostres capacitats i habilitats en públic, sinó que deixem que les vagin descobrint les altres en interacció amb nosaltres. Quan en realitat, aquest exercici genera autonomia i enforteix l'autoestima. No es tracta d'alimentar l'ego, sinó d'assumir-nos com a valuoses entre totes i que som un llibre obert ple d'ensenyaments i experiències per compartir.

El segon exercici, va ser compartir aquells anhels en relació a les habilitats i capacitats que sentíem ens faltava enfortir, millorar o adquirir, perquè les altres comencéssim també a veure de

quina manera podríem ajudar l'altra companya. Aquí no es tractava de victimitzar-nos, o veure'ns com a persones limitades, sinó de reconèixer que cadascuna tenim capacitats i habilitats en potència que ens falta conrear. Per exemple, una companya va expressar, "una de les habilitats que em falta potenciar és parlar en públic. Em costa expressar la meua opinió en públic perquè crec que el que diré està malament o no serà vàlid, per tant m'encantaria superar-me en aquesta situació".

La tercera qüestió va ser el 'reconèixer-nos entre totes', recordar en col·lectiu el que cadascuna havia compartit, per no oblidar-ho i tenir-ho present sempre. És un exercici que possibilita el coneixement i reconeixement mutu, i saber que podem comptar les unes amb les altres. Així, evidenciem coincidències, experiències compartides i també que les unes i les altres podem complementar-nos, col·laborar-nos i cuidar-nos.

Parlem específicament sobre l'*expertise* de cadascuna, reconeixent que l'important no és posicionar-se des de la teoria o dominar determinats termes i anàlisis, sinó que el nostre discurs

vagi d'acord amb el vivencial i l'emocional. En el sentit de connectar amb les nostres vivències i amb les vivències de les altres, d'expressar com ens sentim, de quin estat d'ànim estem, si hi ha alguna qüestió que ens causi malestar o incertesa i com des del feminisme podem contribuir entre totes no només a reflexionar, sinó també a solucionar alguna qüestió que estigui a les nostres mans, o simplement escoltar, que ja és significatiu. Aquesta pràctica no vol dir que desvaloritzem les aportacions teòriques feministes, sinó que les reflexions es donen a partir de vivències i situacions vitals i a través d'elles recórrer a les reflexions teòriques per complementar-nos i no al contrari, i sobretot connectar la una amb l'altra i entre totes.

A més, vam constatar que totes podem produir coneixement, des de les nostres experiències diverses i quotidianes i no centrar-nos en el model occidental del coneixement basat en una epistemologia etnocentrista que es legitima a l'acadèmia.

Parlem sobre la pràctica de l'horitzontalitat. És a dir, de relacionar-nos entre iguals, sense sentir-nos unes més que unes altres,

sense desvaloritzar o desconèixer l'aportació de les altres, sense generar petits subgrups dins del col·lectiu. Es tractava de reconèixer que totes tenim capacitats i habilitats i que ningú és millor que ningú. A partir d'aquí, deixar de banda actituds superbes, egocèntriques, impositives i invisibilizadores.

Vam reflexionar sobre l'autoritat i la responsabilitat. Vam coincidir en què assumir autoritat implica un reconeixement de les companyes en un determinat moment, però a més significava una responsabilitat cap al col·lectiu, de saber-se amb autoritat en tant li era atorgada, no amb la finalitat d'imposar idees, sinó de promoure la gestació de propostes col·lectives i facilitar aquest procés.

Vam evidenciar la necessitat de reconèixer-nos en l'altra, d'enfortir l'empatia, de generar sintonia intel·lectual i emocional entre totes, en els diàlegs, reflexions, dinàmiques grupals, en els espais d'oci, en els discursos, en l'activisme i en la representació.

Vam proposar una pràctica permanent de la sinergia, de sumar les capacitats i habilitats de cadascuna per enfortir al grup. Si estàvem creant un espai col·lectiu

era important posar atenció a cada part, a la suma de les parts i al tot com un espai de participació, de representació i apoderament individual i col·lectiu.

Un lema era "la veu d'una, la veu de totes", per demostrar que els nostres discursos eren compartits, reflexionats i meditats en col·lectiu, des de la visió de cadascuna, construint una fonamentació coherent i consensuada, sense perdre l'autonomia, sinó de repensar el perquè estàvem juntes de manera permanent. A més, vam proposar fer tallers de portaveus entre nosaltres.

Vam reflexionar sobre la posició i condició de cadascuna dins del grup per superar el miratge de la igualtat i reconèixer que cadascuna té les seves necessitats i interessos, i que a partir d'allí, totes i cadascuna, tenia que, en algun moment, alternar en les seves responsabilitats i els seus rols, amb la imperiosa necessitat d'enfortir i adquirir habilitats i capacitats.

El rol de representació i lideratge va ser compartit per períodes acceptant totes que en algun moment hauríem d'assumir-ho. Vam parlar sobre el model de lideratge representatiu i horitzontal, creatiu i

no competitiu, inclusiu i participatiu. A més, vam evidenciar que d'acord amb la disponibilitat, les capacitats i habilitats adquirides i potenciades, podíem fer un lideratge col·lectiu. És a dir, totes amb capacitat de representar i liderar, no des de la competència, sinó des de les seves capacitats i habilitats significatives i en complementarietat amb les altres.

Finalment, vam parlar de la connexió emocional. De l'anomenada sororitat entre nosaltres, de com la treballaríem dia a dia i com anàvem a col·laborar i posar de la nostra part per generar un espai de benestar i relacions sanes, de diàleg, d'escolta, de crítica constructiva, de preocupar-nos per nosaltres i les altres, ajudant-nos a comprendre que no podem carregar la nostra pròpia existència de posicions mentals i racionals en exclusiva, ni de portar-les a l'extrem de confrontar-nos amb el món de manera permanent, sinó d'enfortir-nos entre totes des de la convivència equilibrada en el nostre espai activista i fora d'ell.

En aquest procés hem anat recreant pràctiques i recollint lliçons apreses. Sabem que és un gran desafiament i que el camí pendent és molt llarg, però no és una utopia, només hem

de creure en el nostre poder de transformació feminista.

La clau està en com traslladem les nostres pròpies reivindicacions a la pràctica d'un poder real des del feminisme que transformi les desigualtats i que enforteixi la nostra autoestima, que genera la valoració de nosaltres mateixes i de les altres sense actituds mesquines i que promogui l'enfortiment dels feminismes i el nostre apoderament.

En definitiva, tenim la tasca de desmuntar l'afany de competència entre les dones perquè és l'actitud que imposa l'individualisme i el sistema neoliberal patriarcal. Desmuntar la por de creure i sentir que unes altres ens poden 'fer ombra' perquè pensem erròniament que "si saben més, em treuran espai i visibilitat", sinó aprendre entre totes, alegrar-nos de les seves capacitats i revaloritar-les, perquè elles sumin amb les nostres i les nostres amb les d'elles. Desmuntar la falsa creença que són conflictives aquelles dones que mostren amb emoció, llibertat, seguretat i autonomia les seves capacitats i reflexions i les comparteixen amb tot el seu ésser. Desmuntar la pràctica de no reconèixer les aportacions i capacitats de les feministes que interactuen en espais

mixts (amb homes) i conrear la sororitat més sovint. Hem de generar autocrítica, empatia i sinergia per qüestionar les actituds patriarcal que subtilment invisibilitzen el potencial vindicatiu de les dones.

Audre Lorde deia "amb les eines de l'amo, no destruiràs la casa de l'amo", quanta raó tenia! Si anhelem construir un món lliure del poder patriarcal, no serà utilitzant els seus mateixos mecanismes i pràctiques, sinó gestionant una alternativa de poder, diferent, humana, empoderadora, horitzontal i sororal.

*Bàrbara
Ramajo
Garcia*

Bàrbara Ramajo Garcia, lesbiana feminista, vinculada a Ca la Dona i als Feminismes, des de 1982. Participant als 80/90s del moviment de dones joves feministes l'Eix Violeta i del Grup de Lesbianes Feministes de Barcelona, posteriorment, participant de l'Espai Polític del Feminisme Lesbià "QueroSeno. Cultures i Identitats Lesbianes. O no?", i actualment de l'Escola Feminista d'Estiu.

Desmuntant la Crisi? Crítica als Capitalocentrismes dels Feminismes

Des de l'Escola Feminista d'Estiu 2012, ens hem proposat seguir amb la feina feta des de diverses voreres feministes, per tal de continuar

analitzant amb mirada crítica els mecanismes funcionals i simbòlics d'aquest sistema Capitalista Heteropatriarcal i Racista. Vull, per tant, aportar aquí la meua pròpia mirada, partint d'allò, que des de l'Antropologia Econòmica (seguint els postulats de Polanyi¹), s'ha vingut a dir la "incrustació" de l'Economia a la Societat.

D'aquesta incrustació de l'Economia a la Societat i viceversa, m'hi interessa parar atenció a quelcom més, de les tres clàssiques divisions antropològiques d'aprovisionament, distribució i intercanvi, i consum. Des d'una perspectiva econòmica de l'aprovisionament, i molt especialment, des de l'Economia Feminista, ja fa temps que es produeixen discursos que tenen en compte **la reproducció², la cura de les persones i del medi ambient**, com a part integrant de l'Economia. D'aquest discursos, han sorgit conceptes feministes força productius, com la **Crisi de les Cures, Sostenibilitat de la Vida**, o el **Deute Ecològic** proposat des de la

¹ POLANYI, K. (1994) "La Economía incrustada en la Sociedad". *El sustento del hombre*. Hondadori, Barcelona

² NAROTZKY, S. (2004) *Antropología Económica. Nuevas tendencias*. Melusina, Barcelona

convergència dels Ecologismes i dels Feminismes.

Aquests discursos feministes, tenen una llarga tradició reivindicativa i exposen una forma integrada d'entendre les relacions econòmiques, contemplant-hi la totalitat dels moments econòmics de l'Economia clàssica, amb projecció global, i proclamant quelcom tant de sentit comú com que és fonamental **“treballar per viure” i no pas “viure per treballar”**. Tot i així, al meu parer, sembla que les **propostes feministes**, al llarg d'aquests anys, han tingut força **difficultats per arribar a ser tingudes en compte com perspectives generals i serioses**, per part d'una audiència clàssica que mira l'Economia com quelcom que va més enllà de l'aprovisionament, i que sembla titllar les mirades i propostes feministes, d'estar gestades/limitades a/des d'aquest àmbit econòmic, i de tenir una **incapacitat viciada d'abastir/explicar la resta de moments econòmics (distribució i intercanvi, i consum)**.

No és d'estranyar, doncs, que al 2012, hi apareguin al mainstream contestatari català, al **context actual de Crisix(?)**, conceptes que coneixem molt bé des dels

Feminismes i que **comencen a tenir ressò majoritari** i per primera vegada, al conjunt dels moviments socials, **més enllà de les òrbites feministes**. Aprofitem, doncs, el moment actual, no només per **amplificar tot aquell pensament** que les feministes hem anat discutint al llarg dels anys, si no també per **continuar creant noves mirades/propostes compartides** amb una única fita: **desintegrar aquest sistema Capitalista Heteropatriarcal i Racista**.

A alguna, li semblarà un nom una mica llarg, per a un sistema, el **Capitalista**, que al llarg de la seva història ha fet córrer rius de tinta i de sang, però, al meu parer, cal anomenar-ho amb nom i cognoms, en tant que **Heteropatriarcal i Racista, no actuen com adjectius qualificatius** del Sistema Econòmic/Polític/Social/Simbòlic Capitalista, sinó que hi **són consubstancials**, és a dir, estan tan **integrats** a una Crisix(?) que es diu Capitalisme, **com ho està la indivisible Economia Formal/Informal**.

Es clar que les Heterosexualitats Normatives, els Patriarcats, i els Racismes, poden funcionar autònomament (de forma integrada i per separat) com a sistemes de

poders normalitzadors dels cossos/desitjos/gèneres/sexualitats/estatus/identitats, més enllà dels Capitalismes (recordem totes aquelles revolucions que van posposar indefinidament els drets de les dones, les llibertats sexuals, les llibertats nacionals, les llibertats dels pobles indígenes...), però, **els sistemes Capitalistes, a qualsevol de les seves fases/evolucions, no poden funcionar/existir pas, sense un ordre Heteronormatiu, Patriarcal i Racista**, ja que aquests ordres hi **són incorporats a la genètica capitalista**.

Paradoxalment, en temps de **bonances econòmiques** i magnificències culturals i polítiques, la **cara amable dels Capitalismes**, s'ha ofert a ser una **illa paradís on els drets de les dones, les lesbianes i les trans, s'han emblematitzat sota la bandera “Occident”**, en equivalència semàntica amb “Primer món”, en equivalència semàntica amb “Països desenvolupats”, en equivalència semàntica amb “Capitalocentrisme” (cor/locomotora/epicentre dels batecs rítmics i concèntrics del Capital). Així, doncs, fruit d'aquest miratge paradisiac, i com si fos una aplicació inclosa al paquet de l'Estat del Benestar, durant anys, **algunes feministes, han fet/fan bandera**

d'aquest sistema Capitalista, com si fos l'únic sistema capaç, no només d'integrar una sèrie de reivindicacions assumibles de dones, lesbianes i trans, per part del sistema, sinó també, d'integrar aquestes reivindicacions fins fer-les seves, **fins fer-les un signe identitari del Capitalisme primermundista**. És més, **l' idil·li entre la domesticació dels Feminismes i l'oasi del Capitalisme primermundista**, es va materialitzar/es materialitza en polítiques específiques de Desenvolupament a països “menys afortunats”, com a **prestigiós instrument quirúrgic intervencionista a nivell de polítiques de Gènere i projectes de “desenvolupament” econòmic**.

Així, doncs, **les dones primermundistes del Nord, majoritàriament blanques**, que històricament havíem lluitat/lluitem pels nostres drets, varem aconseguir/hem aconseguit no només una habitació pròpia on gaudir-ne aquests drets, en peu d'igualtat amb la resta de la societat, sinó que ens **varem topat/hem topat amb una campana de cristall que encapsula les realitats de poder viure vides vivibles/habitables, com a dones, com a lesbianes i com a trans**. Una campana de cristall, dins la qual **hem estat les reines**

publicidades de la festa capitalista, reines però, només, mentre la **festa del creixement** dura. I sense menysprear, en cap moment, tot allò que com a dones, lesbianes i trans, hem guanyat a aquest oasi de convivència capitalista, les sacsejades dels mercats i les convulsions dels capitalocentrismes, ens recorden **quan fàcil, i quan ràpid és, de perdre els drets civils** que han estat conquerits al llarg dels anys i al llarg de moltes lluites, escombrats per aquest tsunami neoliberal que amb tecnologies i verbocràcia moderna, hi aplica un **receptari que sembla d'altres segles**.

Però, **no ho és pas un receptari d'altres segles**, si parem atenció a allò que tantes feministes han vingut dient al llarg dels anys, es pot contemplar com aquest programari de retallades i ajustos estructurals, és una medicina receptada pels organismes internacionals polítics, econòmics i financers, als **països del Sud, com a pastanaga diària per “desenvolupar-se” econòmicament**, que moltes feministes d'arreu del món han escrit, descrit i denunciat com polítiques d'explotació dels recursos, de les gents, de les cultures i depredació accelerada del planeta.

Pot ser, alguna d'aquestes feministes que hi porten anys denunciant al FMI, a les polítiques intervencionistes dels Estats, a les Transnacionals, a altres feministes que amb vocació missionera intervenen en polítiques de desenvolupament alineades ideològicament amb aquells organismes que les hi donen feina, alguna d'aquestes feministes, doncs, que hi porten anys seguint la pista a la globalització dels capitalismes per tal de globalitzar les resistències, podria preguntar-se, doncs, **com és que ara que ens toca aquesta Crisix (?) de ple, a algunes de les dones primermundistes, per fi, se'ns remouen les consciències aburgesades i se'ns activa la crítica i lluita anticapitalista**.

Al meu parer, les **respostes a aquesta mena de preguntes, s'hi troben a les anàlisis feministes de la mateixa Crisix (?)**, en reconèixer que **Això no és una Crisi és el sistema**, tal com diu Cristina Carrasco³, i en tant que la **inèrcia capitalocèntrica està sacsejant, amb força, els móns habitables i els confort primermundistes que la campana de cristall proveeix/proveïa a**

³ http://www.feministas.org/IMG/pdf/6-No_es_la_crisis_es_el_sistema-Cristina_Carrasco.pdf

dones, lesbianes i trans, moltes de les quals, comencem a viure en carns pròpies, aquells processos de desnonaments vitals que sobre el paper tant hem analitzat a les “altres” societats, a les pobres, les no “alliberades”. Moltes de les quals, comencem a viure a les nostres quotidianitats altres violències impositives (diferents violències a les que hi estem acostumades a respondre), d'un sistema Capitalista Heteropatriarcal i Racista, que ens hi treu o ens vol treure, a vegades de cop, a vegades dosificadament, totes aquelles polítiques, terrenys, recursos, discursos i lleis que han estat capaços de millorar sensiblement la vida de moltes dones, lesbianes i trans. Moltes de les quals, tard o d'hora, ens hi adonem que la campana de cristall era/és una peixera de vidres trencats i que aquestes sacsejades capitalocèntriques que trenquen l'ordre social, vivible, habitable, és quelcom, que sembla, no té volta enrere.

El Capitalocentrisme, exerceix pressió i enfonsa la **línia de flotació** de la piràmide econòmica mundial, empenyent cap a nous horitzons de pobresa a les que fins ara, havíem **habitat (gràcies a les lluites històriques) a la part visible,**

pública, vivible i desitjable d'aquesta piràmide social capitalista global, i ens havíem cregut formar part del creuer amb **discursos de flotabilitat social**, és a dir, repartint “exemple” de com treure-hi el cap de les invisibles aigües on hi **viu per treballar una majoria mundial social, dedicada exclusivament a sobreviure**, a sostenir la flotació de la punta de l'economia icebèrica que en parla Amaia Orozco⁴, i a donar rumb i serveis, a aquelles vides afortunades que hi viuen a la part visible i vivible de l'economia formal capitalocèntrica globalitzada.

El Capitalocentrisme, amb aquest enfonsar a tothom, ens enfonsa a **dones, lesbianes i trans, que ens hem cregut que podíem nedar al nostre gust, a les diferents peixeres primermundistes**, treballant-hi per viure-hi, i ara, ens hi adonem, algunes encara més, i altres, pot ser per primera vegada, de **com proven les aigües que ofeguen les vides amb precarietat i pobresa**. Ens hi adonem que aquest procés d'enfonsament social que trenca la baralla de l'estat de tantes vides, aquests **canvis vitals, son estructurals i no pas temporals**.

⁴

<http://www.tierradenadieediciones.com/Laboratoriofeminista-transformacionesdeltrabajo.pdf> p.233

Sent-hi conscients, doncs, d'aquest **canvi de paradigma vital als països catalans**, al meu parer, les lluites antipatriarcal, antiheteronormatives, i antiracistes, conflueixen, per necessitat vital, amb les lluites anticapitalistes.

Però, aquest canvi, és un fet al que hi calen respostes, i pot ser, aquest és un bon moment per preguntar sobre la **capacitat integrativa i biòtica** que té un sistema econòmic/polític/cultural/global com és el Capitalista, que **integra tot allò que necessita**, desactivant el potencial contestatari, fent-hi alhora bandera i negoci, fins el punt de, **marcar com pròpies, aquelles agències polítiques i poblacions viables que el podrien, potencial i fàcticament, exposar/contestar/desintegrar.**

Cal ser conscients, doncs, que de com actua aquesta **marca primermundista estampada pel Capital a les seves resistències**, ja que, ens hi agradi o no, hi forma part, no només del Sistema, si no que ha esdevingut part de les nostres pròpies identitats. La **marca "Europa"**, des de la seva **aliança econòmica**, ens ha fet creure en la marca primermundista com a pròpia, i hem creat discursos feministes pensant-nos situades a

primera línia de flotació. Cal ser conscients, doncs, no només que aquesta marca **hi existeix**, si no també, de **com ens ha afectat/afecta** a algunes feministes catalanes, i que, en enfonsar-se aquesta primera línia de flotació primermundista, la crua realitat, al meu parer, hi exposa de forma contundent **la feblesa de l'èxit relatiu** d'uns quants discursos feministes que, al llarg d'aquest anys, han fet una **feina tant productiva com efímera**.

Cal ser conscients, també, de la **utilització d'aquesta marca per parts de sectors contestataris** que, compartint lògica amb el Capitalocentrisme, i autoerigint-se en avantguardes contestatàries, **titllen els discursos Feministes que prioritzen les vides de les dones, les lesbianes i les trans**, com discursos que provenen de classes ocioses que han permès a dones, lesbianes i trans, **viure-hi al marge de les "experiències reals"** de les poblacions mundials que hi viuen per treballar. Com si el **miratge de l'Estat del Benestar**, no hagués estat **fruit d'una marca primermundista** (la mateixa que s'estampa a les feministes) que ha **afectat les formes de pensar/fer/ser de tots els sectors contestataris catalans**.

Cal ser conscients, doncs, ara que tenim experiència real i visió pròpia d'allò que hi passa a sota la línia de flotació del Capitalisme Heteropatriarcal i Racista, de **com actuen les principals dinàmiques capitalocèntriques** que, repeteixo, malgrat el mirall integrador d'aquests anys, aquestes dinàmiques, les clàssiques i les modernes globalitzadores, es sustenten de forma integrada, a/sobre/des de una **marcada divisió dels gèneres**⁵, fonamentades per les

⁵ "La prostitución y la migración derivada por la búsqueda de empleo están creciendo en importancia como modos de ganarse la vida. El tráfico ilegal de trabajadoras y especialmente de mujeres y de niños y niñas para la industria del sexo, están creciendo en importancia como formas de obtención de ingresos. Las remesas enviadas por los/as emigrantes así como la exportación organizada de trabajadoras/as son fuentes de ingresos cada vez más importantes para algunos de estos gobiernos. Las mujeres son, indiscutiblemente, el grupo de mayor importancia en los sectores de la prostitución y de la industria del sexo y se están convirtiendo en un grupo mayoritario en la migración derivada por la búsqueda de empleo. El empleo y/o el uso de mujeres extranjeras cubre una amplia gama, en crecimiento, de sectores económicos, algunos ilegales e ilícitos –como por ejemplo la prostitución –, otros legales, sectores altamente regulados como la

naturalitzades **Heterosexualitats Normatives**⁶, i pels **Racismes** que vivim⁷.

Desintegrant el Capitalocentrisme

D'aquesta integració de les categories de poder Gènere, Sexualitat, Etnicitat i Classe, esdevenen dinàmiques pròpies d'aquesta última, que regeixen la Globalització. Al meu entendre, doncs, el **Capitalocentrisme, és una força Centrípeta de Capitals** que arrossega **concèntricament fluxos migratoris i serveis**, i genera alhora, **una força Centrífuga que expulsa el més lluny possible del**

enfermeria" (Sassen, 2003:44) **Sassen, S.** "Contradeografías de la globalización. Género y ciudadanía en los circuitos transfronterizos". Traficantes de sueños, 2003

<http://www.caladona.org/grups/uploads/2011/04/contradeografias-de-la-globalizacion-saskia-sassen.pdf>

⁶ "I per molt que s'hagi admès a aquests últims anys que no hi ha natura, que tot és cultura, **segueix havent al si d'aquesta cultura un nucli de natura** que resisteix a l'examen, una relació exclosa del social a l'anàlisi i que revesteix un caràcter d'ineluctabilitat a la cultura com a la natura: és la **relació Heterosexual**" (Wittig, 2006:51)

<http://www.caladona.org/grups/?p=87>

⁷ <http://www.caladona.org/wp-content/pujats/2010/05/Dossier-EFE-2011.pdf>

Capitalocentrisme el Deute, la Precarització, i la Productivitat.

Gràficament, pot ser, ens hi podríem imaginar un **huracà on, per on transita el seu ull, la calma hi és garantida**, per on transiten les **fronteres que defineixen Centre i Perifèria**, dependrà llavors del **grau de proximitat al centre**, que l'àrea limítrof sigui arrossegada cap al centre (calma) o cap en fora (inestabilitat), i per on transiten els **vents que anuncien la tempesta huracanada**, la **depredació hi és garantida**.

Però, el panorama internacional, hi està **farcit d'aquests huracans capitalocèntrics** que recorren el planeta, és a dir, al meu parer, no hi ha no més un huracà capitalocèntric globalitzat que divideix Nord (ull de l'huracà) amb Sud (tempesta huracanada), si no que hi ha una **sèrie forces huracanades**, algunes controlades i altres sense control, **competint** amb les seves dinàmiques concèntriques/excèntriques, amb **diferents intensitats** gravitacionals i amb **diferents escales** d'actuació, que **es mouen** **ahora variant les geografies i les vides, en generar constantment, nous/vells mapes de confort/desolacions**.

Sobre el paper, aquestes **forces oposades que actuen en conjunt**, que podem conèixer com **Capitalocentrismes**, i que, al meu entendre, **regeixen la Globalització**, es podrien entendre com:

<i>Centrípetes</i>	<i>Centrífuges</i>
<i>Temps (anys)</i>	<i>Espai (geogràfic)</i>

<i>Capitals/Migracions/Serveis</i>	↔
<i>Prestes/Precarització/Productivitat</i>	

<i>Capitals/Remeses/Capitals</i>
<i>x</i>
<i>Dones</i>

Cal, doncs, **observar aquestes sinèrgies binomials** que hi tenen lloc entre aquestes dues forces **centrípetes/centrífuges**, que **no es contraposen, si no que es complementen** i treballen, a la par, per donar vida i fer créixer un mateix sistema econòmic, **el PostCapitalisme, alliberat per un neoliberalisme** en mans de les **Transnacionals**, orquestrat per les **Agències Internacionals de Qualificació** al servei dels batecs dels **Mercats**, i **sense cap mena de control compensatori** degut a la falta d'amenaça, real, darrera la fallida d'un altre model econòmic/polític/social alternatiu, capaç de fer-li ombra. Cal entendre,

doncs, aquestes **sinèrgies capitalocèntriques com activitats permanents que generen canvis permanents, als mapes** de les relacions polítiques, econòmiques, socials, culturals, geogràfiques i humanes. Canvis que poden ser **espaiats/concentrats a la variable temps i socialment consensuats/contestats**.

Des dels Feminismes, trobo molt productiu seguir amb la **lògica de Sassen d'analitzar les "Contradeografies de la Globalització"**⁸, d'anar a la recerca d'aquells "nexes", aquells **"llocs estratègics" per a les mirades feministes**, que sembla, no més hi apareixen quan les crítiques feministes tenen la **capacitat de transversalitzar els processos de globalització**. En aquest sentit, voldria posar al mapa de la mirada feminista, tal i com fa Sassen, els **circuits de Distribució i Intercanvi**, com part integrada dels **circuits de Producció** (situats geogràficament a les Perifèries del Capitalocentrisme), com a part integrada dels **circuits de Consum** (geogràficament situats al Centre mateix dels ulls dels huracans capitalocèntrics).

⁸

<http://www.caladona.org/grups/uploads/2011/04/contrageografias-de-la-globalizacion-saskia-sassen.pdf>

Trobo productiu, des dels Feminismes, estudiar **com és relacionen aquests mapes de circuits canviats**, quines rutes i dinàmiques pròpies prenen cadascun d'aquests huracans capitalocèntrics, quins son els passadissos, aquells llocs fronterers i movibles que hi poden ser observats com a **llocs estratègics de connexió/desconnexió** dels circuits integrats del Capitalocentrisme globalitzat.

Seguint, doncs, la lògica de Sassen, trobo important, continuar parant atenció al **Tràfic de persones x Remeses** (i viceversa) que ella anomena "circuits alternatius de supervivència". Sassen, planteja com opera aquest intercanvi **a nivell local**, on el **Tràfic**, permet un **esmoreïment de l'atur**, mentre que les **Remeses**, permeten una font important d'ingressos assegurant-hi les **reserves de moneda estrangera i amortigua el Deute extern**. L'autora, planteja aquesta equació en un únic pla comparatiu⁹, però, al meu

⁹ "el envío de remesas que en muchos países representa una fuente importante de ingresos de moneda extranjera para los gobiernos. Si bien el valor de las remesas puede ser menor comparado con los movimientos diarios de caudales masivos de capital en los mercados

entendre, aquest fluxos de **Microcapitals, no deixen de ser Capitals** en sentit concèntric local, és a dir obeeixen a les forces huracanades locals que es relacionen alhora amb les forces huracanades globals dels Capitalocentrismes. Per tant, els **tràfics entre diferents huracans** capitalocèntrics es donen, en **més d'una sola dimensió**, en tan que les **Remeses** que la gent migrant envia als seus orígens locals, **en arribar-hi a destí, pot ser, deixen de ser Remeses i passen a ser Capital**¹⁰. És a dir, al meu parer, és aquesta una **característica pròpia del Capitalocentrisme**, els **Capitals/Remeses/Capitals, tot i que semblen tenir una direccionalitat Centrífuga/Excèntrica** quan es consideren Remeses, en realitat, **sempre transiten Centrípeta/Concèntricament**

financieros, con frecuencia son muy significativos para las economías en desarrollo en dificultades” (Sassen, 2003:61)

¹⁰ En diferents ordres de magnitud, allò que a escala global, o a escala d'un huracà capitalocèntric de gran “solvència”, es permet prescindir com a Remeses enteses com Microcapitals, per l'huracà capitalocèntric local receptor, aquestes Remeses poden ser rebudes com Capitals fonamentals, integrats a les dinàmiques capitalocèntriques locals.

cap un nou ull huracanat local capitalocèntric. De forma que, al meu parer, aquestes **Remeses/Capitals**, més que interpretar-les com ajuts econòmics locals, fruit del Tràfic de Persones x Remeses, son **part integrada dels Capitalocentrismes**, al igual que ho és la **formalitat/informalitat** amb que operen aquests **circuits d'Intercanvi i Distribució** entre diners i persones, i molt especial el **Tràfic internacional de Dones**. Així doncs, cal contemplar el **Tràfic internacional de Dones com un d'aquells nexes principals que integren** el sistema Capitalista Heteropatriarcal i Racista.

Des d'una mirada antropològica, **Intercanviar i Distribuir Dones, té una genealogia que transcendeix els Capitalismes**, cal doncs, contemplar el Tràfic de Dones com quelcom que ha funcionat/funkiona mitjançant **transaccions comercials**, però, també, com **transacció social**¹¹, a nivell històric i multicultural que, al

¹¹ “El resultado del regalo de una mujer es más profundo que el de otras transacciones con regalos, porque la relación que se establece no es sólo de reciprocidad sino de parentesco” (Rubin, 1975:109)
<http://www.caladona.org/grups/uploads/2007/03/El%20trafico%20de%20mujeres%20Rubin.pdf>

meu entendre, cal tenir en compte per tal de continuar ampliant la perspectiva analítica de Gènere¹², a l'actual context de Crisix (?). Així doncs, sembla que la gran majoria de societats, s'han **edificat/edifiquen mitjançant el Tràfic voluntari/involuntari de Dones** (a la seva vessant sexual, reproductora, força de treball, aliança matrimonial...)¹³

Així doncs, el **Tràfic internacional de Dones**, actuaria com una d'aquelles **glocalitzacions** que es situen tant a nivell **local com global**, un d'aquells **nexes integrats del Capitalocentrisme** integrat als

¹² “Una mujer es una mujer. Sólo se convierte en doméstica, esposa, mercancía, conejito de play-boy, prostituta o dictáfono humano en determinadas relaciones. Fuera de esas relaciones no es la ayudante del hombre igual que el oro en sí no es dinero” (Rubin, 1975:96)

¹³ Recordem que “legalment”, l'esclavitud es va abolir al 1927: “A pesar de la entrada en vigor de la Convención sobre la Esclavitud y de estar 'oficialmente prohibida' en casi todos los países, la esclavitud sigue existiendo en gran escala, tanto en sus formas tradicionales como en forma de 'nueva esclavitud'. Según un estudio publicado en el año 2000 podría haber unos 27 millones de esclavos en todo el mundo”
<http://es.wikipedia.org/wiki/Esclavitud>

Patriarcats, a les Normativitats Heterosexual i als Racismes, en tant que **son les Dones qui circulen majoritàriament (Gènere)**, de totes les Ètnies, bé per ser **explotades sexualment (Sexualitat)**, bé per ser **explotades com a força de treball qualificada/no qualificada (Classe)**, bé per **voluntat pròpia (migrants)**, bé per **voluntat dels traficants (esclaves)**.

Aquesta **visió integrada**, permet seguir la **pista geogràfica**, no tan sols d'aquests **passadissos d'intercanvi Dones** x **Diners/Bens/Favors/Aliances**, emmarcats a les actuals dinàmiques Capitalocentristes, si no que **permet concebre la Prostitució**, com a **nexe integrant del Capitalocentrisme**, més enllà dels debats clàssics d'explotació centrada exclusivament en clau de Gènere i Sexualitat. Permet mostrar, amb una **dimensió globalitzadora la integració estructural de Gènere i Sexualitat amb Etnicitat i Classe**¹⁴, on les **Dones, voluntària/involuntàriament, al igual que els Capitals/Remeses/Capitals, transiten sempre en direcció**

¹⁴ Sassen, mostra una relació integrada entre Immigració/Turisme/Etnicidad/Precarietat/Prostitució i Dones.

concèntrica cap a l'ull de qualsevol huracà Capitalocèntric.

Des de la **multidimensionalitat dels Capitalocentrismes**, doncs, cal seguir la pista del comportament dels **Tràfics de Dones que segueixen patrons estructurals de valor de canvi**, al meu parer, **similars a les tendències perennement Concèntriques/Centrípetes dels Capitals**, en tant que ambdós, sempre tenen una única direccionalitat, i en tant que ambdós, **Dones i Capitals**, es mouen amb **més o menys intensitats/Tràfics**, segons les **marees dels mercats/finances globals** en relació/interacció a les **arrossegades de les economies locals**. En aquest sentit, i partint del context de Crisix (?) actual, als Països Catalans, es pot **preveure un augment considerable del Tràfic, tant de les Dones com dels Capitals**¹⁵, entre els diferents centres urbans que actuen com **ciutats globals** i on s'hi instauren, com a **hostes contextuais**, els

¹⁵ L'exemple més clar d'aquesta convergència direccional el tenim al projecte Eurovegas, pel qual dues ciutats globals Barcelona i Madrid competeixen posant sota mínims els drets sindicals fonamentals per tal de poder atreure concèntricament Capitals i Dones.

diferents ulls huracanats dels Capitalocentrismes.

A aquest moment de Crisix (?), també és quan veiem com la cara més dura del Capitalisme, **llença el llast de les polítiques d'igualtat de Gènere** i les polítiques de **no discriminació sexual**, fent-les **desaparèixer de les Institucions, de l'Educació, de la Sanitat...** Fa anys, que des dels Feminismes, es ve denunciant la condició sistèmica dels Capitalocentrismes, i com les seves forces centrífugues empenyen, cada vegada més, la **pobresa vers les Perifèries, ajustades perennement de forma estructural**, és a dir subjectes a una reducció a la **mínima expressió dels costos productius i socials** que **toca de ple la vida de les dones**. Una reducció dels **costos socials**, en tant que **Sanitat i Educació** son àmbits internacionals, integrats a les identitats de gènere, on **les dones performen com a mares i cuidadores**. De forma que la lògica Capitalocèntrica centrífuga, delega una vegada més, a les Dones, la **cura i educació** de les vides de les persones, que és com dir delega a la part més informalitzada¹⁶ de

¹⁶ Informalitzada en tant que Classes, ja que en tant que Patriarcats la cura i l'educació, a nivell internacional/intercultural, hi forma part

l'economia. Una reducció dels **costos productius**, en tant que a les dinàmiques **deslocalitzadores/relocalitzadores** es fonamenten en un **biaix sexista** que està generant un **proletariat majoritàriament de dones**, altament **precaritzat** i suposadament **"controlable"**.

Les feministes hem **exposat/contestat/desintegrat els discursos capitalistes**, en treure a la llum tot allò que les economies no ensenyen, en **entendre l'Economia Formal/Informal de forma global i biòtica**. Des dels Feminismes, hem denunciat el **canvi d'estatus de l'Economia Informal**, en tant que si fins fa ben poc, s'entenia el sector Formal de les economies com un baròmetre de salut econòmica i la via per créixer econòmicament, a l'actualitat, **l'augment sense control de la precarietat vinculada a l'augment sense control de l'Economia Informal**, al meu parer, s'està convertint en una **via ràpida d'acumulació de Capital**, de forma que les **Economies Formals passen a tenir el centre de gravetat a la precarietat i la informalitat**, augmentant-hi així la competitivitat, la aparença de solvència, així com el

de la part més Formalitzada de la construcció dels Gèneres.

prestigi i reconeixement internacional d'estar complint, al peu de la lletra, amb els Programes d'Ajustaments Estructurals dictats des dels centres huracanats capitalocèntrics de més influència.

Així doncs, **la precarietat es fa endèmica**, apareix com una nova referència integradora dels Capitalocentrismes, i es **vincula al treball de les Dones** com si fos quelcom nou i tecnològic¹⁷, tot i que **es fonamenta a la utilització dels sabers tradicionals** amb que les Dones ens socialitzem. Així, una, es

¹⁷ "Los hombres blancos en las sociedades industriales avanzadas son hoy muy vulnerables a la pérdida permanente de sus empleos y las mujeres no están desapareciendo de las listas de empleo a un ritmo igual que los hombres. No se trata únicamente de que ellas son, en los países del tercer mundo, la fuerza de trabajo preferida de las multinacionales de base científica que se ocupan de los productos para la exportación, especialmente la electrónica, ya que el cuadro es más sistemático y engloba a la reproducción, a la sexualidad, a la cultura, al consumo y a la producción ... La economía del trabajo en casa, en tanto que estructura organizativa capitalista mundial, es la consecuencia y no la causa de las nuevas tecnologías" (Haraway, 1991:25)
<http://www.caladona.org/grups/uploads/2006/11/MANIFIESTO%20CYBORG.doc>

pregunta si aquesta **precarietat/informalitat** que majoritàriament habita el món de tantes **Dones de diferents cultures, sexualitats, nacionalitats, etnicitats**, de tantes Dones, Lesbianes i Trans, si aquestes **vides precàries/informals**, tal i com diu Butler, no son la *“rúbrica que uneix a les dones, a la gent queer, a la gent transexual, a la gent pobre i a les persones sense estat”* (Butler, 2009:335)¹⁸.

A aquest moment de Crisix (?), quan **els guanyos històrics dels feminismes** son **material “no assumible/rendible”** pels Capitalocentrismes, pot ser és hora de revisar l'efectivitat dels discursos feministes que han estat emparats per la cara amable del Sistema, i adonar-nos que, amb més raons que mai, **cal continuar plantar-li cara als Capitals/Mercats, des dels feminismes catalans**. Cal continuar empoderant-nos com a Dones, Lesbianes i Trans, mitjançant les aportacions dels treballs que realitzem¹⁹ i continuar desintegrant

els Capitalocentrismes, amb tota mena de discursos que ens permetin, alhora, **teixir xarxes globals i locals contestatàries, que resisteixin** a les dinàmiques Capitalocèntriques, des de les **bases de treballs internacionals, encarnats majoritàriament per Dones, Lesbianes i Trans, variopintes, de variopintes vides precàries**.

A aquest moment de Crisix (?), ens sobren raons per continuar interrogant els Capitalocentrismes, i fer-ho, **des de les carns més rebels dels Feminismes**, sent-hi conscients que a cada dia que passi **som i serem moltes més, millor organitzades, molt més preparades i molt més indignades**. Cal fer saber, doncs, a la cara descoberta i crua del Capitalisme Heteropatriarcal i Racista, que moltes feministes, des dels feminismes catalans, hi treballarem per deixar clar que **els temps dels Feminismes domesticats s'han acabat**.

A aquest moment de Crisix (?), moltes feministes des dels Feminismes catalans, avisem d'allò

que anàvem cantant les joves feministes de l'Eix Violeta i Matarraskak fa 30 anys amb música de Belladona: Cuidado, os avisamos, somos muchas más que cuando empezamos....

Noies Bona Escola Feminista d'Estiu 2012... i Bon cop de falç!

¹⁸

<http://www.caladona.org/grups/uploads/2011/04/performatividad-precariedad-y-politicas-sexuales-judith-butler.pdf>

¹⁹ Grups feministes com Dones i Treballs de Caladona, han fet/fan, una tasca valuósissima de desintegració Capitalocèntrica.

http://www.caladona.org/wp-content/pujats/2009/12/DECALEG_SOBRE_LA_CURA_DE_LES_PERSONES_caticast.pdf

Impressions post-EFE

*Merche
Alvira
Latorre*

Merche Alvira Latorre, mestra, psicòloga i màster en intervenció comunitària. Forma part de la Plataforma contra la violència de gènere.

Coresponsabilitat (dona-dona, dona-home)

Vull començar afirmant que, encara que hi ha millores, quan ens referim a la distribució de les tasques domèstiques (no parlo de coresponsabilitat), hem de continuar dient que, en general, les dones continuen sent les responsables i encarregades directes de la cura de les criatures i del treball domèstic.

Aquesta situació, lluny de millorar, s'està agreujant amb les mesures neoliberals que s'han adoptat amb

l'excusa de la crisi i que segueixen perpetuant el rol de les dones com a cuidadores. L'origen d'aquest repartiment desigual, està en la divisió sexual del treball, el model de parella **dona-home** (home sustentador, dona dedicada a la cura) o en les parelles **dona-dona** (si continua el mateix patró conductual, una dona sustentadora i l'altra dedicada a la cura).

Quan parlo de coresponsabilitat, no em refereixo exclusivament a les parelles de dona-home, no vull que queden invisibles les parelles de dona-dona, i una altra característica que desitjo destacar és que la coresponsabilitat en les diverses parelles no es limita a compartir les tasques de la llar: planxar, cuinar...

La coresponsabilitat entre les parelles passa per compartir les responsabilitats en la presa de decisions i en la planificació de totes les tasques. Es tracta, doncs, de decisions en l'educació de les criatures, en l'economia (no només en la distribució equitativa de responsabilitat domèstica), fer-se càrrec i buscar solucions per als membres de les famílies en edat de dependència, organitzar el funcionament de la casa o donar valor al treball de cura i atenció a les persones.

Pensant en la vida quotidiana de les diferents parelles, siguin heterossexuals o lesbianes, les dones hem de resoldre situacions diàries que acostumen a implicar les nostres parelles. En el moment de constituir la parella, cadascuna de nosaltres porta un bagatge personal, interpreta les seves experiències i en fa una revisió i una renegociació en el si de la parella i amb les persones amb les quals es vincularà.

Aquest canvi comporta, entre d'altres coses, una distribució diferent del temps i de l'espai i la seva utilització ens diferencia unes dels/de les altres. L'organització social és jeràrquica i està basada en la supremacia del temps dedicat al treball assalariat. Lligada a aquesta preeminència absoluta està la rigidesa d'horaris i ritmes de la vida quotidiana i de les ciutats. En els darrers estudis realitzats, encara, els homes disposen de més temps lliure que les dones, en tots els grups d'edats i en totes les situacions vitals. I hi ha quelcom que no podem decidir: el transcurs del temps és decisió de la estructura social, els horaris laborals, el calendari escolar... disposem de poc temps personal i en aquests moments de crisi capitalista, els drets laborals passen a segon pla i, per tant, les prioritats de la vida familiar també.

Si pensem en el nucli de la parella, la clau de la coresponsabilitat estarà basada en la interacció, la comunicació i la predisposició a compartir responsabilitats. Ara bé, no tots els estils interactius de comunicació són apropiats per aconseguir-ho. Considero que **la col·laboració** és un tipus d'interacció eficaç, tenint en compte que en la col·laboració l'opinió de cadascun/a haurà de tenir el mateix valor, independentment del seu sexe i de les seves diferències.

Quan fem un reflexió sobre la comunicació que es porta a terme en les diverses parelles, hem de tenir en compte que estem en un context on els vincles afectius tenen o han de tenir un pes fonamental i entren en joc aspectes individuals, valors, actituds... i col·lectius i, per tant, el marc referencial de conducta aprés, escollit o marcat pot estar basat en una estructura o sistema jeràrquic i autoritari. El resultat d'aquest tipus de context determinarà relacions de desigualtat i, en conseqüència, en les conductes derivades d'aquest tipus de relació no pot existir coresponsabilitat i ens trobarem amb greus dificultats i amb un debat esbiaixat sobre el rol que li correspon a cadascun/a.

És en el sí de la parella o família on les dones viuen diàriament els moments de major intensitat emocional per la durada de les relacions i per ser un espai privat, on és possible la manifestació espontània de desitjos, esperances, frustracions i on es manifesten les repercussions de les situacions doloroses, extraordinàries, crítiques... Aquesta intensitat relacional requereix que es puguin crear espais de comunicació e interacció amb calidesa i respecte. Hem de trobar el lloc familiar com a un **lloc de dret, de participació i de protagonisme**, si no és així, es generen sentiments d'inseguretat i una valoració negativa d'una mateixa que poden incidir en una autoimatge simbòlica errònia que es tradueix en dificultats per a gestionar les reaccions emocionals i immobilitza a l'hora de prendre decisions.

En definitiva, volia dir que crec que la coresponsabilitat en les diverses parelles no és només compartir la compra o la planxa o el canvi del paper higiènic... que també, però que és alguna cosa més. Es tracta, doncs, de canvis en profunditat que afecten globalment la societat. Es tracta d'un canvi de model social: de parelles, de famílies sense jerarquies

i amb respecte. Només així podrem parlar de coresponsabilitat.

PER CONTRASTAR...

Malabaristas de la vida. Dones i Treballs

<http://www.caladona.org/wp-content/pujats/2009/12/2003-malabaristas-de-la-vida-DONES-I-TREBALLS.pdf>

Del porqué la conciliación de la vida laboral y familiar no acaba de ser una buena solución. Teresa Torns

<http://www.1mayo.ccoo.es/nova/fil.es/1018/ObMujer05.pdf>

Decàleg sobre la cura de les persones. Idees per a una reflexió conjunta. Dones i Treballs

<http://www.caladona.org/document-s-textos/dones-i-treballs/>

Maria Ferrero

Sempre he pensat que és molt important que les dones tinguin espais on poder debatre i informar-se d'allò que passa al món vist des de l'òptica feminista, i l'Escola Feminista d'Estiu em va semblar el lloc ideal: un lloc on es defensa que les dones tenim la mateixa capacitat i els mateixos drets que els homes.

Per aquest motiu, em va sobtar molt quan a l'Escola d'Estiu vaig escoltar un grup de dones, feministes i molt combatives, que defensaven la prostitució com a un treball fabulós, i no només això sinó que a més el justificaven dient que totes les dones eren putes.

Doncs bé, jo crec que **no** es pot donar una visió positiva d'una activitat com és la prostitució, negativa i denigrant per a una gran part de dones obligades a exercir-la per pobresa, per necessitat i fins i

tot per esclavatge.

Sé que hi ha dones que fan aquest treball perquè elles volen, però això no vol dir que la gran majoria ho faci voluntàriament.

Voldria comentar algunes afirmacions xocants:

"L'exercici del treball sexual pot ser una eina d'empoderament per a qui l'exerceix".

Davant d'aquesta afirmació, em pregunto com pot tenir poder una dona que està venent el seu cos i que ha de tenir cura de no ofendre aquell que l'ha de pagar?

"La tria del client i el pagament pels serveis atorga un poder a la prostituta"

S'ha de recordar que qui tria sempre és el client? I, en qualsevol cas, la prostituta es reserva el dret d'admissió, que curiosament és una minoria molt selecta la que s'ho pot permetre.

Crec que la sexualitat de les dones ha de ser tan lliure com la dels homes i no una moneda de compra i venda com ens pretenen fer creure. Si tot es pot comprar i vendre, on

queda la crítica al patriarcat o al capitalisme?

Crec que legitimar la prostitució és una contradicció, ja que la crisi l'han creat precisament la gent que pensa que tot es pot comprar i vendre, fins i tot els països o les persones.

Una altra observació xocant: **“No som com cal: totes som putes”**

Al meu parer, totes les dones som com cal. La història feminista està plena de dones que, quan els han posat una etiqueta com pot ser la de “puta” no l'han acceptada ni s'han quedat callades perquè creien fermament que elles no eren mercaderia, ni com a esposes ni com a putes, sinó persones lliures en igualtat de drets amb els homes. Gràcies al coratge de aquestes dones, avui podem gaudir de fer treballs i estudis que abans només feien els homes. I per aquesta circumstància, moltes dones no ens veiem obligades a ser esposes per necessitat o a exercir la prostitució.

El fet de triar lliurament amb quina parella volem viure (o amb qui ens volem relacionar sexualment), sense que el gènere sigui un obstacle, ha de formar part de la llibertat personal i per això no és bo posar-hi

etiquetes ni fer demagògia. I hem d'aprendre a acceptar-nos com a persones diferents, sense admetre que això comporti denominacions negatives com ara “putes”.

Crec que, si de debò volem arribar a la majoria de les dones i ajudar-les a superar totes les traves que ens posa el patriarcat, hem de començar per acceptar-nos i respectar-nos les unes a les altres, fent pedagogia del feminisme i no egocentrisme feminista de élite. Si la història ens ha demostrat alguna cosa és que, quan la majoria de les dones tenim les coses clares, no hi ha força humana que ens aturi.

PER CONTRASTAR...

Maria Aurèlia Capmany: *“De sobte, vaig pensar, mai no seràs una dona com cal, passi el que passi faràs el que vols fer”.*

<http://old.kaosenlared.net/noticia/165453/una-mujer-como-dios-manda>

Teoria King Kong. Virginie Despentès (fragments)

<http://www.caladona.org/grups/uploads/2012/04/despentes teoria king kong00.pdf>

Marcha de las putas a l'Amèrica Llatina

<http://www.caladona.org/grups/?p=511>

Taula Rodona: Nosotras, las malas mujeres. Debates feministas sobre la prostitución. Cristina Garaizabal, Dolores Juliano, Montse Neyra

http://www.feministas.org/IMG/pdf/Mesa_redonda_Hetaira.pdf

Mariel Araya (1968-2012)

La Mariel va néixer a l'Uruguai i va arribar a Catalunya al 1988. Molt aviat va començar a estudiar Dret i va buscar un espai de participació política. Va col·laborar en el CITE de Comissions Obreres i a SOS Racisme. Va treballar com experta independent en temes d'immigració, gènere i cooperació per defensar el dret a l'habitatge i lluitar contra les violències masclistes i les normatives d'estrangeria... L'any 2004 va fundar, amb la Remei Sipi i l'Elisabeth Uribe, l'associació de dones immigrades Yemanjá així com la Xarxa de les Dones Immigrades a Catalunya. Va ser sòcia de Ca la Dona i membre de la Xarxa Feminista.

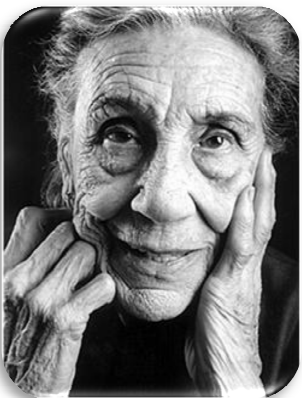
Va publicar diversos llibres sola o en obres col·lectives com ara, "Mujeres inmigrantes, viajeras incansables", "Sabem fer i fem saber" de la Xarxa Feminista. Al 2008, "Migraciones, un nuevo ámbito de cooperación descentralizada". Va ser mare de la Valentina, la Sofia i en Martí.

Marta Boada Ariza (1974-2011)

Va ser una dona forta i animosa que va decidir el moment de marxar d'aquest món. Va estudiar un Màster en Ciències de la Informació i de la Documentació a París després d'haver-se diplomada en Treball Social a Madrid. Va viatjar molt i va viure a Anglaterra, EEUU, Israel, França i Palestina. Li agradava la literatura, la història del cinema i la dansa. Va ser activista de Revolta Global - Esquerra Anticapitalista.

Va treballar en el fons documental de Ca la Dona i va coordinar la nostra participació en el projecte europeu *Fragen* per tal de recollir els textos més importants del moviment feminista a la segona part del segle XX.

Trini Gallego (1913-2011)

La Trini Gallego va ser una de les fundadores de l'associació Dones del 36. Va ser una dona forta, decidida i plena d'esperança que sempre va lluitar per la llibertat, per la justícia i per la dignitat.

Volem recordar les seves paraules parlant de la terrible experiència a la guerra civil: *A l'Hospital on estava era ple de ferits greus i ningú es movia per ajudar... Jo vaig recordar als metges no republicans que primer de tot i per sobre de les ideologies havíem de tenir cura de les persones i tan era si érem comunistes com si no... i vaig aconseguir posar humanitat en aquella deshumanitat...*

La seva veu estarà sempre lligada a les nostres àvies, mares i germanes republicanes que van saber seguir sent lliures en època de dictadura i lluitant contra el feixisme.

Aurora Garcia Bertomeu (1949-2011)

Va estudiar infermeria i es va llicenciar en Antropologia. Ja de molt jove va desenvolupar activitats solidàries al barri de la Barceloneta, on va néixer. En els anys setanta va participar i col·laborar activament en la protecció de menors a l'Institut Ramón Albó i a l'Hospital de Sant Josep. També va col·laborar en el sindicat USO.

Instal·lada a Cubelles, a la comarca del Garraf, va ser una de les fundadores de l'associació de dones La Fita, a l'any 2003. Sempre va continuar amb el seu esperit solidari organitzant i participant en actes com *Guatemala al Cor*, *Àfrica no ens oblidis*, *Àfrica Camina* i *Contra la guerra de l'Irak*.

Fins els darrers moments es va mantenir vinculada a l'Associació de Dones La Fita, a la Xarxa Feminista i a Ca La Dona.

Isabel Martínez Martínez (1950-2012)

Va néixer a Baza, Granada, i va arribar de ben petita a Barcelona. Va estudiar Història. A l'any 1976 quan es van celebrar les Primeres Jornades Catalanes de la Dona, la Isabel ja pertanyia al Col·lectiu feminista i va participar molt activament en els debats posteriors de la Coordinadora Feminista.

Va ser assídua del Bar laSal, Bar-Biblioteca Feminista, i una de les primeres editores artesanals de l'agenda de les dones a l'any 1978 on va escriure el que es pot interpretar com una primera referència a la malaltia que la va acompanyar tota la vida:

... Te dije cuan insoportable se me hacía mi compañera de viaje. Vivir es

huir de ella. Por la noche me agobia, en la oscuridad no me deja, me aprisiona, me impide respirar con su peso, me despierta, tiene poca piedad conmigo. Para olvidar que la tengo a mi lado, hago todas las cosas. A veces lo consigo y soy feliz. Confundo entonces la huida con el torrente de vida. Pero el tiempo ¡mal amigo! tiene jugarretas sucias con una servidora y pasa a convertirse de lenta tortuga en veloz águila... así los instantes felices son tan cortos...

Imma Sala Musach (1960-2012)

Metgessa del Servei de Planificació Familiar de Sant Boi de Llobregat i de l'Associació de Planificació familiar de Catalunya i Balears (ACPCFB), va tenir cura de moltes dones amb calidesa i saviesa. Va ser membre de la Red-Caps (Red de dones professionals de la salut) per fer

xarxes i millorar l'atenció a les persones.

Va impulsar diverses iniciatives a l'ajuntament de Sant Boi i xerrades, tallers i altres activitats per l'apoderament de les dones i la prevenció de la violència masclista. Guanyadora, juntament amb la seva companya Roser Ros, del Premi de Sanitat del Baix Llobregat 2006 a la millor publicació en atenció primària pel treball de recerca **“Violència Domèstica: preguntar per detectar”**.

Va lluitar tot el que va poder contra un càncer per compartir més temps amb la seva filla estimada.

CRISIX?

Un any més estem contentes de donar continuïtat a la nostra col·lecció Teranyina, i que el número 4 vegi finalment la llum. Com en les dues publicacions anteriors, hem volgut que el present recull sigui el fruit directe de l'Escola Feminista d'Estiu 2012. En aquesta edició trobareu els textos que les dones que van participar-hi ens han fet arribar, ja sigui en format d'article o d'impressions personals al voltant de l'EFE. D'aquesta manera volem consolidar la necessitat i la importància d'escriure (les experiències, vivències, impressions, reflexions, etc.) perquè quedi constància i permanència dels sabers feministes, del nostre pensament, de les nostres inquietuds i del nostre activisme.

L'eix vertebrador de l'Escola 2012 feia referència a la crisi, que es va concretar en tres grans temes: no és crisi, es diu capitalisme heteropatriarcal; el poder entre feministes; dones que no som com cal.

1 La **Xarxa Feminista** és un espai de trobada i relació política entre dones i grups de dones de Catalunya. Et convidem a participar-hi.

2 La **Col·lecció Teranyina** neix amb l'objectiu de compartir i difondre les aportacions del pensament i de la praxis que creixen a l'espai de la Xarxa Feminista.

Xarxa Feminista
Carrer Ripoll, 25
Barcelona 08002

Tel 696 72 38 39
xarxafem@xarxafeminista.org
www.xarxafeminista.org